

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**ÖDEMELER DENGESİ
RAPORU**

Temmuz 2003

ÖZET**ÖDEMELER DENGESİ (milyon ABD doları)**

	Temmuz			Ocak-Temmuz		
	2002	2003	% Değişim	2002	2003	% Değişim
Cari İşlemler Dengesi	67	-464	..	-1306	-4001	..
Dış Ticaret Dengesi	-1499	-2102	40.2	-7872	-11094	40.9
İhracat	3093	4081	32.0	19516	25513	30.7
İthalat	-4592	-6183	34.6	-27388	-36607	33.7
Karşılama oranı	%67.3	%66.0	..	%71.3	%69.7	..
Sermaye ve Finans Hesapları	-185	-88	..	2198	2691	..
Finans Hesabı (Resmi Rezervler hariç)	843	395	..	5615	3707	..
Resmi Rezervlerdeki Değişim†	-1028	-483	..	-3417	-1016	..

Kaynak: TCMB.

† (-) işareti resmi rezervlerde artış anlamına gelmektedir.

2003 yılı Temmuz ayında;

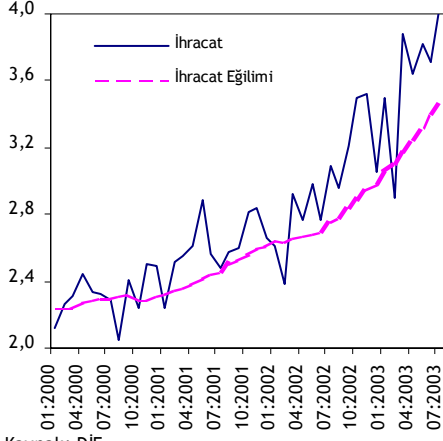
İhracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 32 oranında artarak 3,1 milyar ABD dolarından 4,1 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 34,6 oranında artarak 4,6 milyar ABD dolarından 6,2 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Böylece, dış ticaret açığı 2,1 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı önceki aya göre gerileyerek yüzde 66 olarak gerçekleşmiştir. Cari işlemler hesabı 464 milyon ABD doları açık verirken, resmi rezervler hariç finans hesabı ise 395 milyon ABD doları fazla vermiştir.

2003 yılı Ocak-Temmuz döneminde;

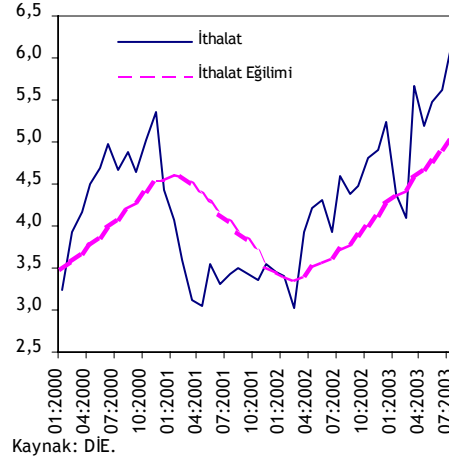
İhracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 30,7 oranında artarak 19,5 milyar ABD dolarından 25,5 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 33,7 oranında artarak 27,4 milyar ABD dolarından 36,6 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Böylece, dış ticaret açığı 11,1 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı önceki yılın aynı dönemine göre gerileyerek yüzde 69,7 olmuştur. Cari işlemler hesabı 4 milyar ABD doları açık verirken, resmi rezervler hariç finans hesabı 3,7 milyar ABD doları fazla vermiştir.

ÖZET

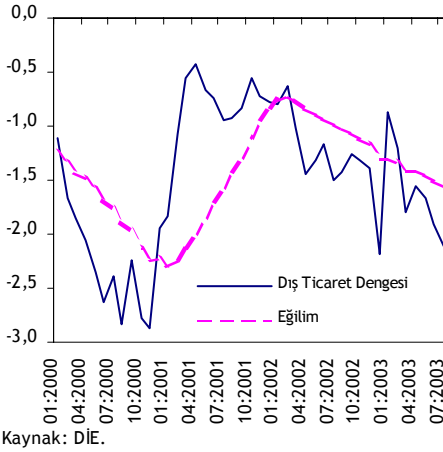
İHRACAT
(milyar ABD doları)

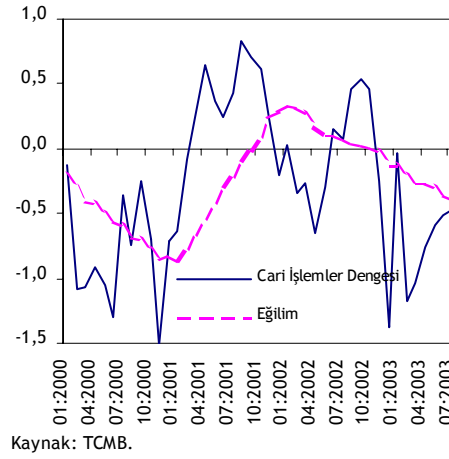
İTHALAT
(milyar ABD doları)

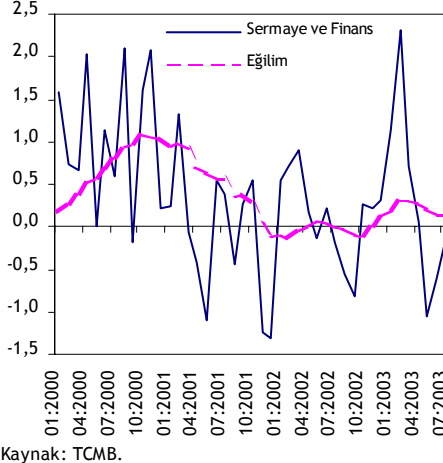
DIŞ TİCARET DENGESİ
(milyar ABD doları)

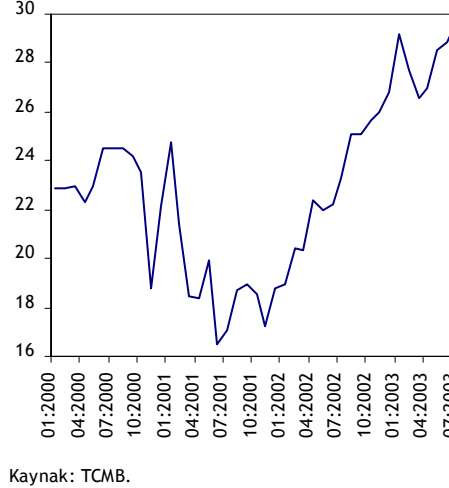
CARİ İŞLEMLER DENGESİ
(milyar ABD doları)

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI
(milyar ABD doları)

TCMB ULUSLARARASI REZERVLERİ
(milyar ABD doları)

Eğilimler 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

I. DIŞ TİCARETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dış Talep Gelişmeleri

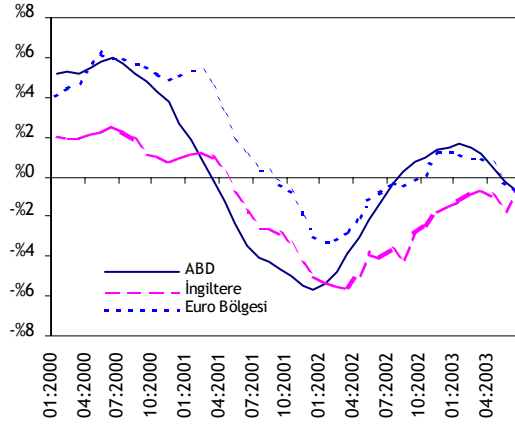
1. Ağustos ayında açıklanan veriler dünya ekonomisindeki canlanma eğilimi hakkında iyimser beklentileri güçlendirmiştir. Beklenenden yüksek çıkan ABD perakende satışları ile Japonya'nın ikinci çeyrek gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) rakamı dünya ekonomisinde 2003 yılı için büyüme tahminlerinin yukarı yönlü revize edilmesini sağlamıştır. ABD için ikinci çeyrek büyüme tahminleri 0,3 puan yükseltilmiş ve yüzde 2,5 olmuştur. IMF Dünya Ekonomik Görünüm (IMF-DEG) Eylül raporunda 2003 yılı ABD büyüme tahmini yüzde 2,6, dünya ekonomisi için ise yüzde 3,2 olarak tahmin edilmiştir.

2. Japonya'nın yatırım harcamaları ve ihracat performansı, ikinci çeyrek GSYİH artışındaki belirleyici faktörler olarak göze çarpmaktadır. İleriye yönelik olarak bakıldığında; süregelen deflasyon, iş kesimi, finansal sektör ve kamu sektörü bilanço yapılarındaki zayıflıklar yılın ikinci yarısı için beklenen canlanma eğilimi önünde önemli engeller olarak durmaktadır. IMF-DEG tahminlerine göre Japonya ekonomisinin 2003 yılında yüzde 2 oranında büyümesi beklenmektedir.

3. Yapılan ilk hesaplamalara göre Avrupa Birliği (AB) ve Euro Bölgesi GSYİH büyüme oranları yılın ikinci çeyreğinde de yavaşlama eğilimini sürdürmüştür. Söz konusu tahminlere göre her iki bölgede de yılın ikinci çeyreğinde önceki çeyreğe göre büyüme kaydedilmemiş, yıllık büyüme oranları ise önemli ölçüde küçülmüştür. Euro Bölgesi ve AB'de sanayi üretimi Haziran ayında önceki yılın aynı ayına göre sırasıyla yüzde 1,6 ve yüzde 0,7 oranlarında gerilemiştir. Ayrıca yılın ikinci çeyreğinde bölgenin belirleyici ekonomilerinden Almanya, Fransa ve İtalya'nın GSYİH rakamlarında düşüşler meydana gelmiştir. IMF-DEG raporuna göre euro bölgesinin 2003 yılında ancak yüzde 0,5 oranında büyüyeceği tahmin edilmiştir.

SANAYİ ÜRETİMİ

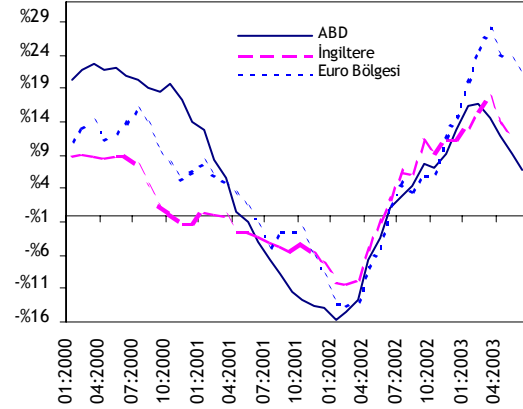
(mevsimsellikten arındırılmış, üç aylık hareketli ortalama, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: IMF, ECB.

İTHALAT (ABD doları,

üç aylık hareketli ortalama, yıllık yüzde değişim)

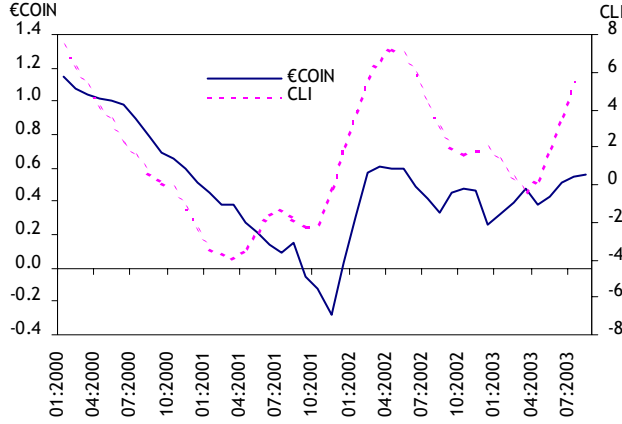
Kaynak: IMF, ECB.

4. OECD'nin Temmuz ayında açıkladığı bileşik öncü göstergeler (CLI) OECD üyesi ülkelerdeki ekonomik performansın iyileşmeye devam ettiğini göstermektedir. OECD'nin bileşik öncü göstergelerinin altı aylık yüzde değişimi üst üste dört ay boyunca büyümüş, Temmuz ayındaki artış oranı ise önceki üç aya göre önemli ölçüde yükselmiştir. Bileşik öncü göstergelere ülkeler itibarıyla bakıldığında, ABD ve Japonya güçlü iyileşme sinyalleri verirken, Euro Bölgesi daha düşük oranda iyileşme sinyali vermektedir.

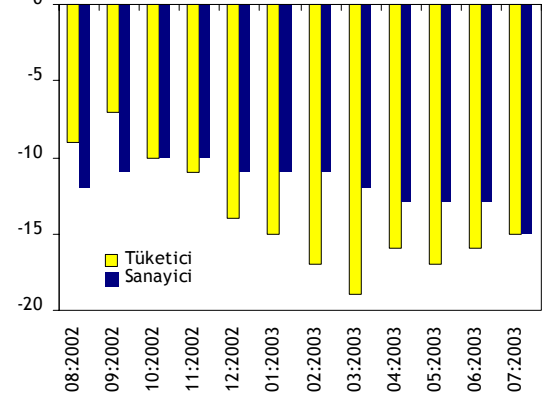
5. Euro Bölgesi için aylık GSYİH büyümesine ilişkin tahminleri gösteren eşanlı gösterge (EuroCOIN) Euro Bölgesinde ekonomik büyümenin Temmuz ve Ağustos ayları boyunca yukarı doğru yöneldiğini göstermektedir. Ancak Haziran ayında gözlenen sanayi üretimindeki düşüş, Haziran ayına ilişkin verilerin aşağı yönlü olarak revize edilmesini

sağlamıştır. Bu göstergeler, Euro Bölgesi'ndeki ekonomik durgunluğun yılın ikinci yarısında aşamalı olarak sona ereceğine dair işaret vermektedir.

ÖNCÜ GÖSTERGELER: €COIN (3-aylık % değişim),
OECD CLI (yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

TÜKETİCİ ve SANAYİ GÜVEN ENDEKSLERİ: AB
(mevsimsellikten arındırılmış)

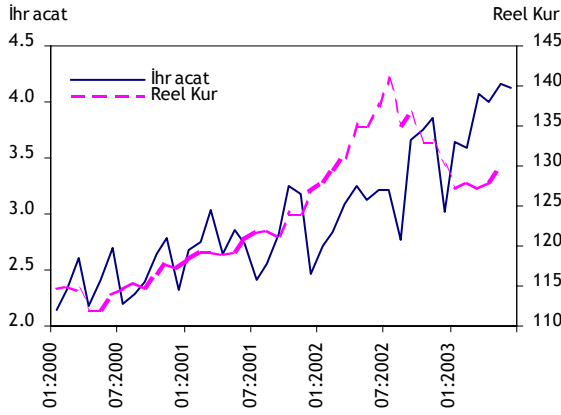

Kaynak: Eurostat.

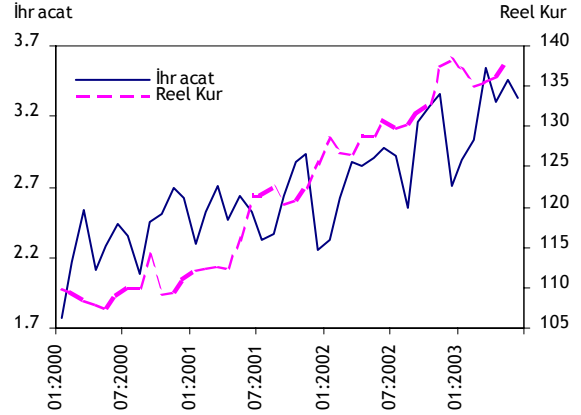
6. AB ülkelerinde tüketici güveni yılın ikinci çeyreğinden başlamak üzere birinci çeyreğe göre iyileşme göstermesine rağmen 2002 yılına göre daha kötü durumdadır. Aynı dönemde yatay seyreden sanayici güveni Temmuz ayında önceki aya göre kötüleşerek son on iki ayın en düşük seviyesine gerilemiştir.

AB'YE ADAY ÜLKELERDE İHRACAT ve REEL KUR (1995=100)†

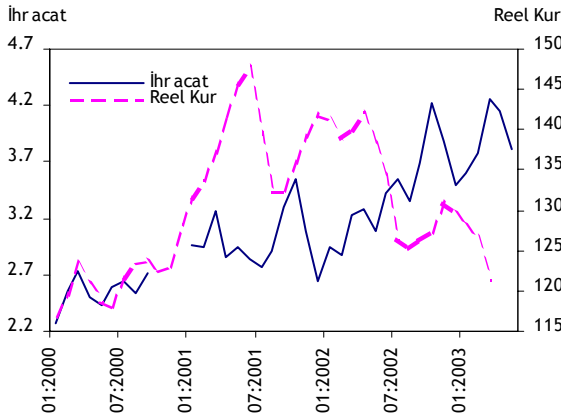
ÇEK CUMHURİYETİ

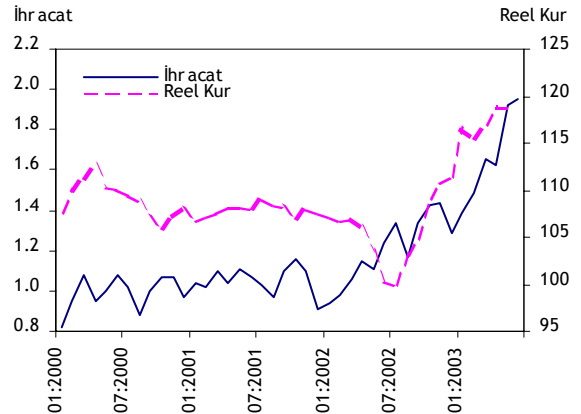
MACARİSTAN

POLONYA

SLOVAK CUMHURİYETİ

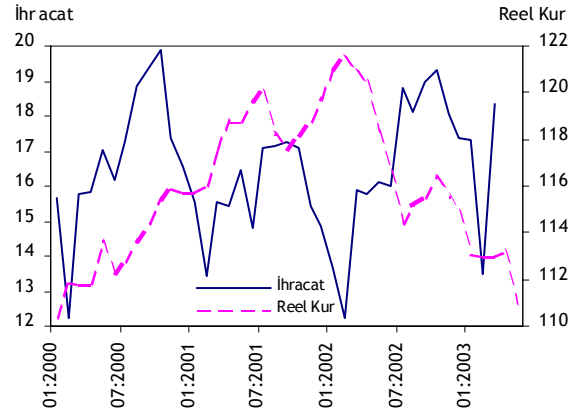
† Reel kur endeksindeki artış para biriminin güçlenmesini göstermektedir.
Kaynak: IMF.

RAKİP ÜLKELERDE İHRACAT (milyar ABD doları) ve REEL KUR (1995=100)†

ÇİN

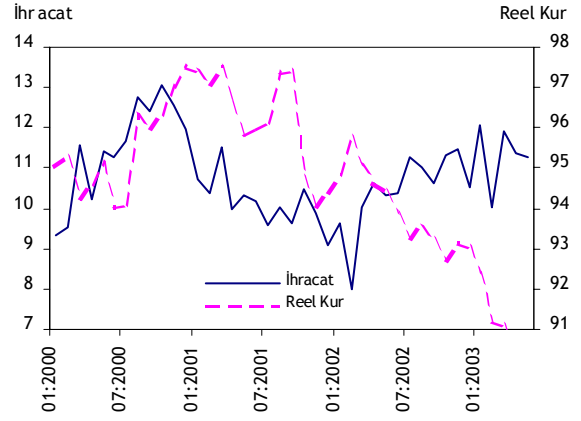
HONG KONG††

MALEZYA

SİNGAPUR

† Reel kur endeksindeki artış para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

†† Hong Kong için reel kur bulunamadığından nominal efektif döviz kuru kullanılmıştır.

Kaynak: IMF.

7. Ocak-Temmuz döneminde AB'nin AB dışı ülkelere yaptığı ithalat önceki yılın aynı dönemine göre değişmemiş ve 573 milyar euro olmuştur. AB'nin Türkiye'den yaptığı ithalat Ocak-Temmuz döneminde yüzde 11 oranında artmıştır.

8. Çek Cumhuriyeti ve Polonya para birimlerinde önceki yılın ikinci yarısında başlayan zayıflama eğilimi 2003 yılında da devam etmektedir. Söz konusu gelişmenin de etkisiyle bu ülkelerde ihracat ivme kazanmıştır. Macar forinti ile Slovak kronu ise reel olarak güçlenme eğilimindedir. Buna karşın, Slovak Cumhuriyeti ihracatı 2002 yılından bu yana hızlı bir artış eğilimine girmiştir.

9. Çin, Singapur ve Malezya gibi gelişmekte olan başlıca Asya ülkelerinin para birimlerinde 2002 yılından bu yana yaşanan reel olarak değer kaybı hızlanarak devam etmektedir.

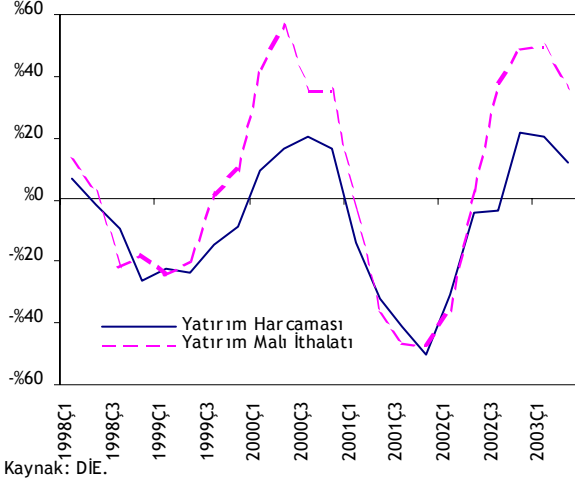
Yurt İçi Talep ve Üretim Gelişmeleri

10. 2003 yılının ikinci üç aylık döneminde gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,9 oranında artış göstermiş ve yılın ilk yarısındaki büyüme yüzde 5,8 oranında gerçekleşmiştir. 2003 yılının ikinci üç aylık döneminde toplam yurt içi nihai talebindeki artış düşük bir oranda kalmıştır. Bu döneme kamu harcamaları gerilerken, özel tüketim ve yatırım harcamalarındaki büyüme sınırlı olmuştur.

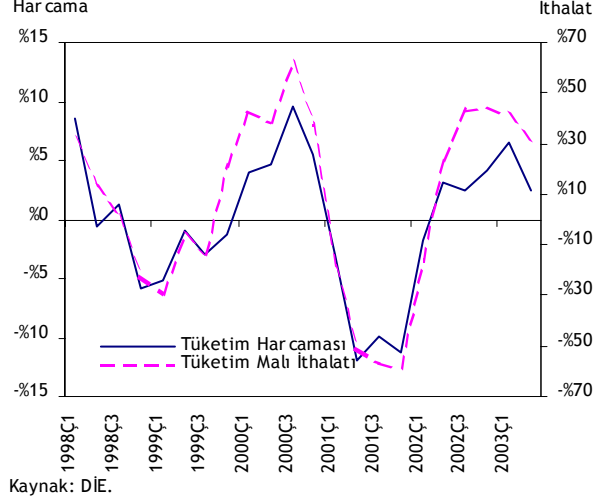
11. Tarım sektörü katma değeri, 2003 yılının ikinci üç aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,8 oranında azalmıştır. Söz konusu azalış, tek yıllarda gözlenen mevsimsellik nedeniyle hububat, bakliyat ve tarla ürünleri üretimindeki azalmadan kaynaklanmıştır. Sanayi sektörü katma değeri ise aynı dönemde yüzde 4,4 oranında artış göstermiştir. Sınırlı iç talep nedeniyle özel firmaların üretimlerini dış pazarlara yöneltmesi

sonucunda ihracat artışı, sanayi sektörü katma değerindeki büyümeyi açıklayan önemli bir faktördür.

**ÖZEL SEKTÖR YATIRIM HARCAMALARI ve
YATIRIM MALİ İTHALATI: REEL
(yıllık yüzde değişim)**

**ÖZEL NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI ve
TÜKETİM MALİ İTHALATI: REEL
(yıllık yüzde değişim)**

12. Temmuz ayında imalat sanayi üretimi Haziran ayındaki büyüme eğilimini devam ettirmiş ve geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12,8 oranında artmıştır. Bu dönemde de ihracat performansı sanayi üretimi artışlarının temel belirleyicisi olmuştur.

13. Temmuz ayında, gıda, giyim, tekstil, kağıt ve kimyasal madde imalatı gibi iç talebe duyarlı sektörlerde de üretim artışı gözlenmiştir. Ayrıca, makine-teçhizat imalatında gözlenen yüksek oranlı artışların devam etmesi firmaların ileriye yönelik yatırım harcamalarını hızlandırdığı görüşünü desteklemektedir. Böylece, yılın ilk üç ayında sınırlı kalan iç talep canlanmasının görece güçlenmeye başladığı düşünülmektedir.

14. DİE İmalat Sanayi Aylık Eğilim Anketi sonuçlarına göre imalat sanayii sektöründe faaliyet gösteren işyerleri, imalat sanayii üretiminin Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18,2 gibi yüksek bir oranda artmasını beklemektedir. Ayrıca, anket sonuçlarına göre özel imalat sanayiinde kapasite kullanım oranı, Ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre 0,8 puan artış göstermiş ve yüzde 71 düzeyinde gerçekleşmiştir. Söz konusu göstergeler, yılın üçüncü üç aylık döneminde de üretim artışının devam edeceğini göstermektedir.

15. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından oluşturulan bileşik öncü göstergeler endeksinin (MBÖNCÜ-SÜE) altı aylık değişim oranı Nisan ayından itibaren pozitif değere geçmiş ve yükselmeye başlamıştır. Ağustos ayında ise söz konusu oran Temmuz göre ufak bir gerileme kaydetmiş ve 6,98 seviyesine gelmiştir. Buna göre önümüzdeki dönemde söz konusu gösterge sanayi üretiminde gerileme olmayacağını göstermektedir.

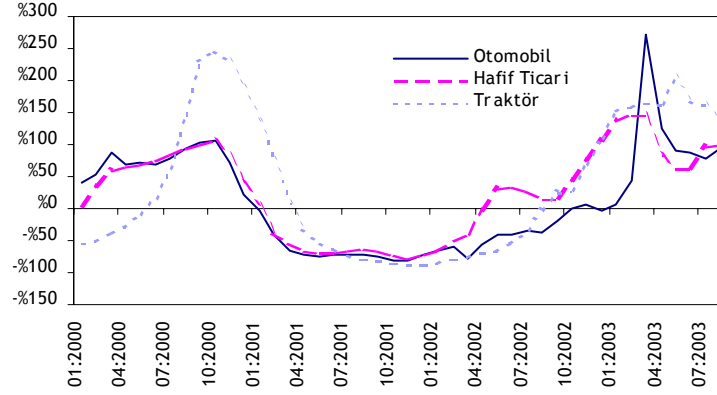
16. Bunun yanında, reel kesim güven endeksi (MBRKGE) de Haziran ve Temmuz aylarında bir miktar geriledikten sonra Ağustos ayında yeniden yükselmiş ve 107,2 seviyesine gelmiştir. Söz konusu göstergeye göre, ekonomik faaliyetlerde önümüzdeki dönemde yavaşlama olacağı beklenmemektedir.

17. Taşıt araçları satışlarındaki artış iç talepteki canlanmayı ortaya koymaktadır. Üç aylık ortalamalara göre otomobil satışları Ağustos ayında yüzde 92,3 oranında artarken hafif ticari araç satışları yüzde 100,1 oranında yükselmiştir. Yılın ilk sekiz ayında hafif ticari araç satışlarındaki artış hızlanırken, otomobil satışlarındaki artış yatay bir seyir izlemiştir.

18. CNBC-e tarafından hazırlanan tüketici güven ve tüketim eğilimi endeksleri Irak savaşı sonrası yakaladıkları artış eğilimini Eylül ayında da hızlandırarak devam

ettirmiştir. Bu ayda söz konusu endeksler, sırasıyla, yüzde 6,2 ve 16,6 oranlarında yükselmiştir.

TAŞIT ARAÇLARI SATIŞI: BÜYÜME ORANI (üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

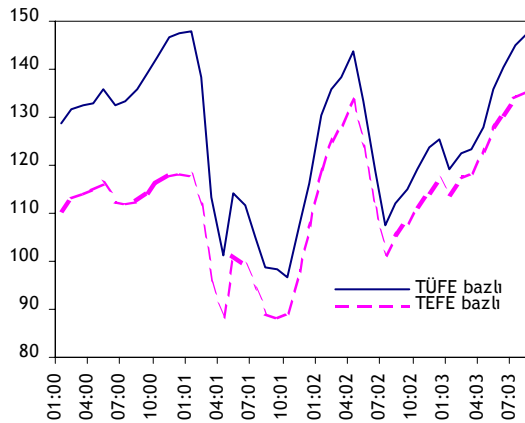
Kaynak: Otomotiv Sanayii Derneği.

Fiyatlar

19. 1 ABD doları ve 0.77 eurodan oluşan nominal döviz sepeti, Türk lirası karşısında Nisan ayında beri devam ettirdiği düşüş eğilimini Ağustos ve Eylül aylarında da sürdürmüş ve bir önceki aya göre, sırasıyla, yüzde 0,9 ve 1,7 oranında gerilemiştir. Bu dönemde Türk lirasındaki reel değerlenme de devam etmiştir. Türk lirasının reel olarak dış ticaret ortaklarının para birimlerine karşı güçlenmesi 2002 yıl sonuna göre TÜFE bazlı endeks için Ağustos ayında yüzde 17,3'e ulaşırken, TEFE bazlı endeks için yüzde 15,8 olmuştur.

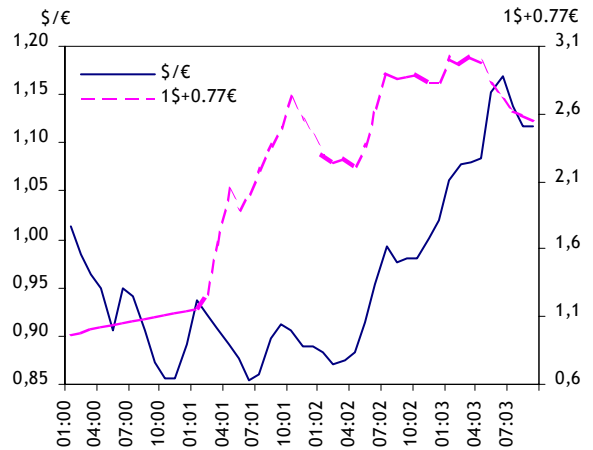
20. 2002 yılından beri ABD doları karşısında güçlenme eğiliminde olan euro, Temmuz ve Ağustos aylarında ABD doları karşısında bir önceki aya göre sırasıyla yüzde 2,7 ve 1,9 oranında değer kaybetmiştir. Eylül ayında yeniden yüzde 0,1 oranında değer kazanmış ve parite 1,1180 seviyesine gelmiştir.

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU (1995=100)†

† Reel kur endeksindeki artış Türk lirasının güçlenmesini göstermektedir.
Kaynak: TCMB.

USD/EUR PARİTESİ ve NOMİNAL DÖVİZ KUR SEPETİ

21. Dış ticaret hadleri 2002 yılının son çeyreğinden itibaren gösterdiği iyileşme eğilimini 2003 yılı Haziran ayında da devam ettirmiştir. Dış ticaret hadleri Haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 1,9 oranında, önceki yılın aynı ayına göre ise yüzde 2,7 oranında iyileşmiştir.

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU (aylık yüzde değişim)†

	2002				2003								
	Eyl	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	
Türkiye													
TÜFE bazlı	2.7	3.3	3.9	1.4	-4.9	2.9	0.7	3.6	6.2	3.5	3.1	1.4	
TEFE bazlı	2.3	3.0	2.8	2.4	-2.9	3.6	0.7	3.9	4.0	1.8	2.8	1.1	
Çek Cumhuriyeti	1.2	-2.6	0.0	-2.2	-2.1	0.5	-0.6	0.7	1.2				
Slovakya	1.6	4.0	1.6	0.6	4.5	-0.8	1.1	1.6	0.2				
Macaristan	1.0	0.8	3.6	0.5	-0.8	-1.4	0.3	0.5	1.5				
Polonya	0.8	0.8	2.9	-1.0	-1.1	-1.2	-4.1						
Hong Kong ††	0.3	0.7	-0.6	-0.6	-1.6	-0.1	0.0	0.2	-2.0				
Malezya	0.5	0.8	-1.2	-0.9	-3.8	1.6	-2.1	0.6	-2.6				
Singapur	-0.3	-0.6	0.5	-0.1	-0.7	-1.3	-0.1	-1.1	-0.2				
Çin	-0.2	1.0	-0.9	-0.6	-1.7	-0.1	-0.1	0.2	-2.5				

Kaynak: TCMB, IMF.

† Reel kur endeksindeki artış söz konusu para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

†† Hong Kong için reel kur bulunmadığından nominal efektif döviz kuru kullanılmıştır.

22. İhracat fiyatları Haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 1,8 oranında artmıştır. Üç aylık ortalamalara göre hesaplanan ihracat fiyatları eğilimi Haziran ayında da aşağı yönlü eğilimini azalarak devam ettirmiştir. İmalat sanayiinin önemli ihraç kalemlerinden olan tekstil, giyim, elektrikli makine ve cihazlar ihracat fiyat endekslerinde Şubat ayında itibaren gözlenen gerileme Haziran ayında tersine dönmüştür.

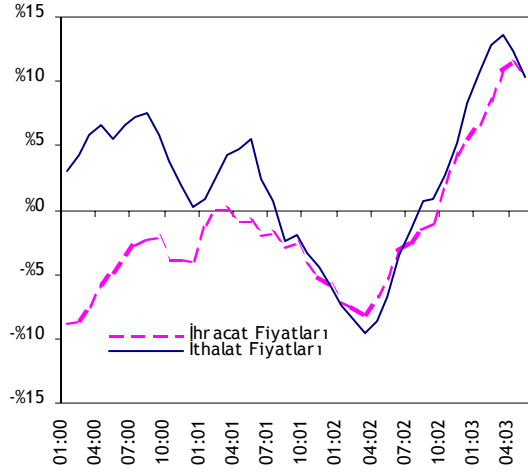
İHRACAT ve İTHALAT FİYAT ENDEKSLERİ (1994=100)

	2002						2003					
	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz
İhracat Fiyat Endeksi	84.9	83.7	83.9	84.4	85.3	87.7	89.6	92.7	92.3	91.1	89.7	91.4
İmalat	85.0	83.6	84.4	84.3	85.1	87.7	89.9	93.4	93.1	91.7	89.9	91.8
Tekstil Ürünleri	82.2	78.7	79.0	78.7	82.0	85.2	86.9	90.0	87.5	86.7	87.3	88.8
Giyim Eşyası	89.8	89.1	86.6	83.8	85.0	91.7	94.5	99.1	97.5	94.4	91.4	97.3
Kimyasal Madde ve Ürünler	86.6	85.8	85.4	86.4	87.3	88.2	89.8	92.5	92.9	92.2	88.3	89.9
Ana Metal Sanayi	85.9	89.8	87.0	88.5	90.6	89.3	90.6	98.7	104.8	107.7	102.5	100.5
Makine ve Teçhizat İmalatı	80.0	77.8	80.1	81.2	79.9	83.7	85.2	85.5	83.0	83.2	83.9	85.9
Elektrikli Makine ve Cihazlar	68.8	67.4	72.5	74.1	72.9	75.6	76.3	74.3	72.1	69.0	68.4	70.2
Motorlu Kara Taşıtları	91.3	87.7	91.4	93.5	93.5	95.0	93.3	94.2	96.3	96.6	94.8	98.6
İthalat Fiyat Endeksi	94.0	94.0	96.7	97.1	96.4	98.9	100.7	102.9	101.2	100.1	100.4	98.6
Madencilik ve Taşocaklığı	148.4	153.7	153.9	161.0	145.0	157.1	169.2	179.2	169.6	160.0	151.7	158.0
Ham Petrol ve Doğalgaz	156.4	162.0	163.0	170.2	151.3	166.6	178.5	190.6	181.3	169.1	162.5	169.8
İmalat	88.5	87.6	90.3	90.2	91.3	92.4	91.9	93.4	93.6	94.3	95.1	93.2
Tekstil Ürünleri	80.6	78.4	82.7	84.8	85.0	88.1	84.0	85.2	87.9	91.6	90.3	91.3
Kimyasal Madde ve Ürünler	93.6	91.6	94.1	92.9	95.2	97.4	97.1	100.8	100.7	104.1	104.7	101.5
Ana Metal Sanayi	85.4	86.4	85.2	84.2	89.0	91.5	93.0	95.8	94.9	97.4	95.9	94.7
Makine ve Teçhizat İmalatı	87.2	86.8	91.6	91.6	94.7	97.5	92.8	91.6	91.5	93.1	94.2	93.5
Elektrikli Makine ve Cihazlar	69.5	68.8	70.2	70.7	67.7	67.9	67.2	65.8	66.8	67.6	68.0	68.6
Motorlu Kara Taşıtları	85.4	90.2	90.3	86.4	85.7	88.7	89.6	88.7	88.4	89.1	93.0	91.6

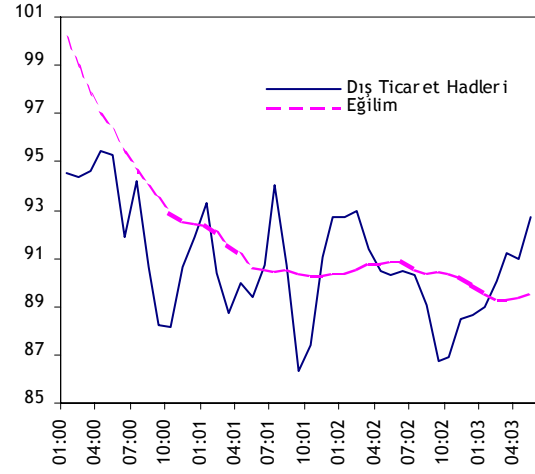
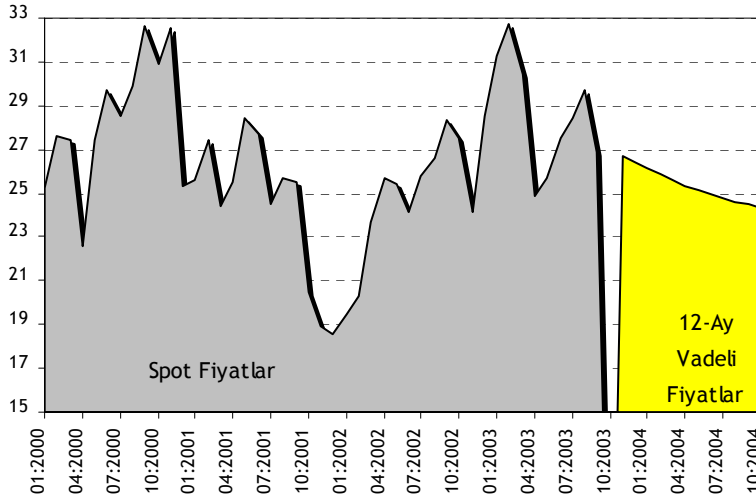
Kaynak: DİE.

23. Haziran ayında ithalat fiyatları ise bir önceki aya göre yüzde 0,3 oranında artmıştır. Üç aylık ortalamalara göre hesaplanan ithalat fiyatları eğilimi de Nisan ayına kadar yükseliş göstermiş Mayıs ve Haziran aylarında ise eğilimi tersine dönmüştür. Haziran ayında imalat sanayi fiyatları da bir önceki aya göre yüzde 2 oranında gerilemiştir.

24. Mayıs ayında artmaya başlayan Brent petrolü fiyatları, Temmuz ayında 28,40 ABD doları, Ağustos ayında ise 29,71 ABD dolarına yükselmiştir. Eylül ayında ise bir miktar gerileyerek 26,85 ABD doları seviyesine gelmiştir. Vadeli fiyatlara bakıldığında da fiyatların 2003 yılı sonuna kadar Eylül seviyesinde yatay bir seyir izleyeceği ve 26,5 ABD doları seviyesinde kalacağı beklenmektedir.

İHRACAT ve İTHALAT FİYATLARI
 (3-aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

DIŞ TİCARET HADLERİ (İhracat Fiyatları/İthalat Fiyatları) (1994=100)

HAM PETROL FİYATLARI: BRENT SPOT ve 12-AY VADELİ (aylık ortalama, ABD doları/varil)

Kaynak: oilnergy.com.

Not: 24.09.2003 tarihinde International Petroleum Exchange'de oluşan vadeli fiyatlar.

Vadeli Fiyatlar	
24.09.2003	
Kasım 2003	26.67
Aralık 2003	26.44
Ocak 2004	26.13
Şubat 2004	25.84
Mart 2004	25.59
Nisan 2004	25.35
Mayıs 2004	25.15
Haziran 2004	24.94
Temmuz 2004	24.76
Ağustos 2004	24.61
Eylül 2004	24.46
Ekim 2004	24.31

25. Yaz sezonunun bitmesiyle birlikte ham petrol talebinde mevsimsel bir gerileme olması, Eylül ayında fiyatlarda kısmi bir düşüş gözlenmesine yol açmıştır. Buna karşın, OECD ülkelerinin stok düzeyi hala düşük seviyelerde seyretmekte ve piyasadaki fiyat belirsizliği devam etmektedir.

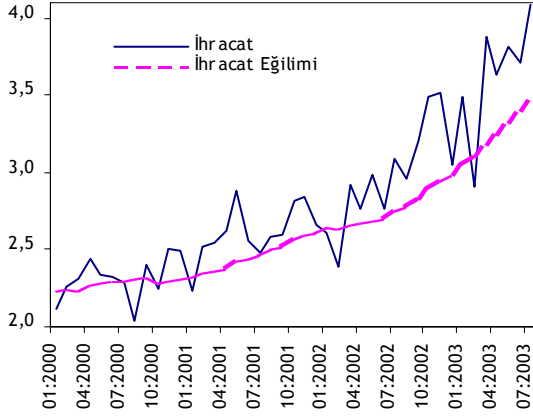
26. 24 Eylül'de yapılan OPEC toplantısında, petrol üretiminin günlük 900 bin varil azaltılması, gerekli görüldüğü durumda yeniden üretimde kısıntı yapılabileceği ve 4 Aralık'taki toplantıda bu olasılığın yeniden gözden geçirilmesi kararlaştırılmıştır. Söz konusu kararın alınmasında Irak petrol arzındaki belirsizlikler önemli rol oynamaktadır. Şu anda Irak petrol üretiminin OPEC kotasının yarısından daha az seviyede bulunması, arz artışının fiyatlar üzerinde önemli bir etki yapmasını engellemektedir. Ancak, Irak Petrol Bakanlığı'nın petrol üretimini artırma hedefi çerçevesinde fiyatlar üzerinde aşağı yönlü bir baskı oluşabilecektir. Özet olarak, OPEC'in fiyat düzeyini korumaya yönelik olarak gelecek dönemde üretimde kısıtlamaya gitme olasılığı bulunmaktadır.

II. İHRACAT

Genel Değerlendirme

27. İhracat 2003 yılının Temmuz ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 32 oranında artarak 4,1 milyar ABD doları olmuştur. Böylelikle, yılın ilk yedi ayındaki ihracat önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 30,7 oranında artarak 25,5 milyar ABD doları, on iki aylık ihracat ise yüzde 26,5 oranında artarak 41,8 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

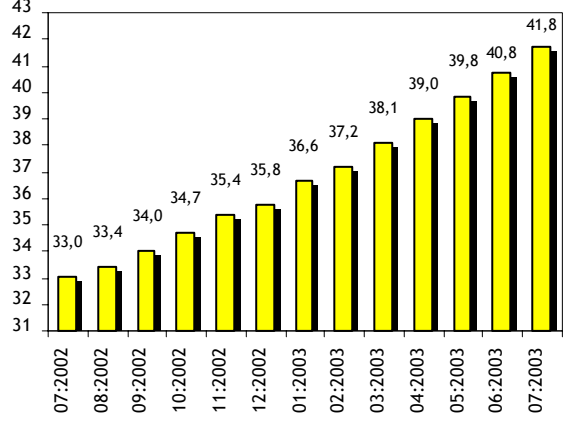
İHRACAT ve İHRACAT EĞİLİMİ†
(milyar ABD doları)

† İhracat eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

İHRACAT
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

İHRACAT (milyon ABD doları)

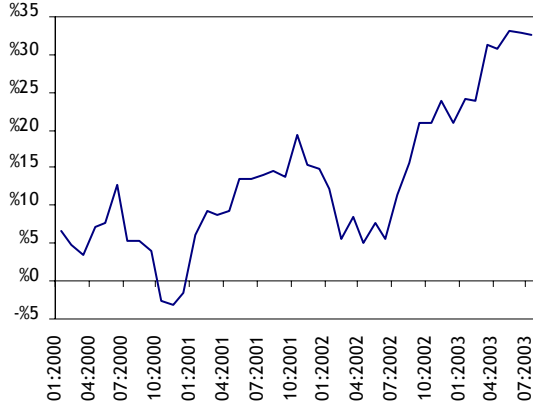
	Temmuz				Ocak-Temmuz			
	2002	2003	% Değişim	% Katkı	2002	2003	% Değişim	% Katkı
Toplam	3093	4081	32,0		19516	25513	30,7	
Tarım ve Ormancılık	108	111	2,8	0,1	963	1097	14,0	0,7
Balıkçılık	4	2	-42,3	0,0	22	29	29,4	0,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	41	47	16,2	0,2	217	265	22,3	0,2
İmalat	2937	3911	33,2	31,5	18292	24060	31,5	29,6
Diğer	3	9	195,9	0,2	22	62	179,7	0,2
Önemli Fasıllar:								
Mineral yakıtlar, mineral yağlar	54	85	58,0	1,0	387	541	39,9	0,8
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	62	61	-1,6	0,0	461	562	21,8	0,5
Örme giyim eşyası	465	558	20,0	3,0	2533	3265	28,9	3,8
Örülmemiş giyim eşyası	306	351	14,7	1,5	1843	2219	20,4	1,9
Dokumaya elverişli maddelerden hazır eşya	102	131	28,4	0,9	676	877	29,7	1,0
Demir ve çelik	190	225	18,4	1,1	1188	1660	39,8	2,4
Demir veya çelikten eşya	77	115	49,4	1,2	763	742	-2,8	-0,1
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	201	272	35,3	2,3	1147	1600	39,5	2,3
Elektrikli makina ve cihazlar	232	280	20,7	1,6	1484	1681	13,3	1,0
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	275	519	88,7	7,9	1703	2928	71,9	6,3

Kaynak: DİE.

28. İmalat sanayiindeki ve tarım sektöründeki ihracat artış oranlarının üç aylık eğilimleri Temmuz ayında da olumlu gelişme sergilemiştir. Buna göre, imalat sanayii ihracatı artış eğilimi Temmuz ayında hızlanarak yüzde 33,4'e ulaşmıştır. Tarım sektörü ihracatındaki artış eğilimi ise görece azalış eğilimini sürdürerek yüzde 11,6'ya gerilemiştir.

İHRACAT: BÜYÜME ORANI

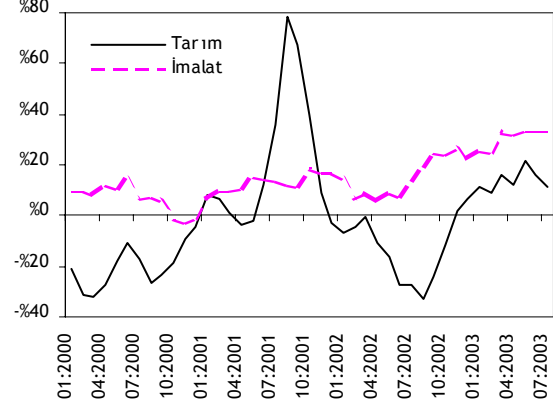
(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İHRACAT: SEKTÖREL BÜYÜME ORANLARI

(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

29. Temmuz ayında ihracat artışına en büyük katkıyı yapan mal grupları sırasıyla kara taşıtları, örme giyim eşyası, kazanlar-makineler-mekanik cihazlar ile elektrikli makina ve cihazlar ihracatı olmuştur. Bu ayda söz konusu sektörlerin ihracatı toplam ihracatın yüzde 39,9'unu oluşturmuştur.

İHRACAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

	Temmuz					Ocak-Temmuz				
	2002		2003		%	2002		2003		%
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Toplam	3093	..	4081	..	32,0	19516	..	25513	..	30,7
OECD Ülkeleri	2072	67,0	2678	65,6	29,2	12751	65,3	16736	65,6	31,3
Avrupa Birliği Ülkeleri	1604	51,9	2098	51,4	30,8	9919	50,8	13376	52,4	34,9
EFTA Ülkeleri	49	1,6	48	1,2	-2,3	234	1,2	300	1,2	28,3
Diğer OECD Ülkeleri	419	13,6	532	13,0	26,9	2598	13,3	3060	12,0	17,8
OECD dışı	874	28,3	1259	30,9	44,1	6006	30,8	7784	30,5	29,6
Avrupa Ülkeleri	253	8,2	355	8,7	40,5	1906	9,8	2426	9,5	27,3
Afrika Ülkeleri	129	4,2	165	4,0	27,9	954	4,9	1214	4,8	27,2
Amerika Ülkeleri	11	0,4	27	0,7	135,3	140	0,7	145	0,6	3,5
Orta Doğu Ülkeleri	295	9,5	456	11,2	54,7	1920	9,8	2569	10,1	33,8
Diğer Asya Ülkeleri	168	5,4	254	6,2	51,3	980	5,0	1391	5,5	41,9
Diğer Ülkeler	18	0,6	3	0,1	-86,0	105	0,5	39	0,2	-63,0
Türkiye Serbest Bölgeleri	147	4,7	144	3,5	-1,8	759	3,9	993	3,9	30,9
Seçilmiş Ülkeler										
Almanya	506	16,3	659	16,1	30,3	3.157	16,2	4.167	16,3	32,0
ABD	309	10,0	408	10,0	32,3	1.891	9,7	2.173	8,5	14,9
İngiltere	259	8,4	314	7,7	21,4	1.540	7,9	1.926	7,5	25,0
İtalya	177	5,7	260	6,4	47,1	1.307	6,7	1.775	7,0	35,8
Fransa	204	6,6	253	6,2	23,9	1.223	6,3	1.509	5,9	23,3
Rusya	66	2,1	107	2,6	62,0	706	3,6	689	2,7	-2,4

Kaynak: DİE.

30. Temmuz ayında AB ülkelerine yapılan ihracat yüzde 30,8, ABD'ye yapılan ihracat ise yüzde 32,3 oranında artmıştır. Irak'a yönelik hareketin sona ermesiyle birlikte artışa geçen Orta Doğu ülkelerine yapılan ihracat Temmuz ayında artış eğilimini sürdürmüş ve bir önceki aya göre yüzde 54,7 oranında artmıştır. 2002 yılının son çeyreğinden itibaren gerileme eğiliminde olan Rusya'ya yapılan ihracat, önceki ay başlayan yükselme eğilimini sürdürerek Temmuz ayında bir önceki aya göre yüzde 62 oranında artmıştır.

31. Seçilmiş ülkeler bazında incelendiğinde 2003 yılı Ocak-Temmuz döneminde ihracata en büyük katkının Almanya ile yapılan ihracat yoluyla sağlandığı ve söz konusu ülkeyi ABD, İngiltere ve İtalya'nın izlediği görülmektedir.

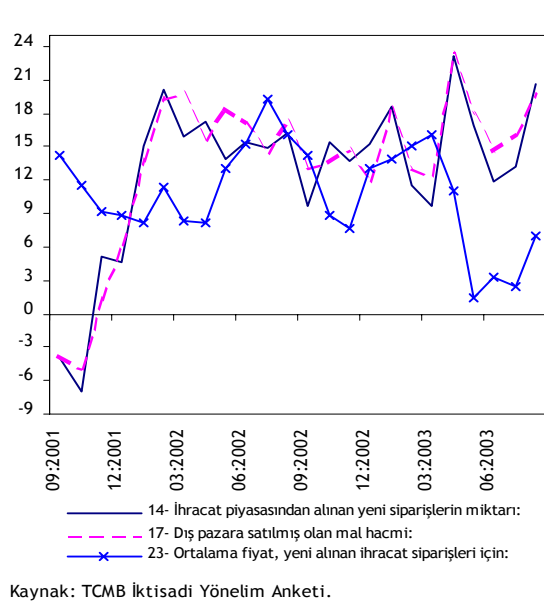
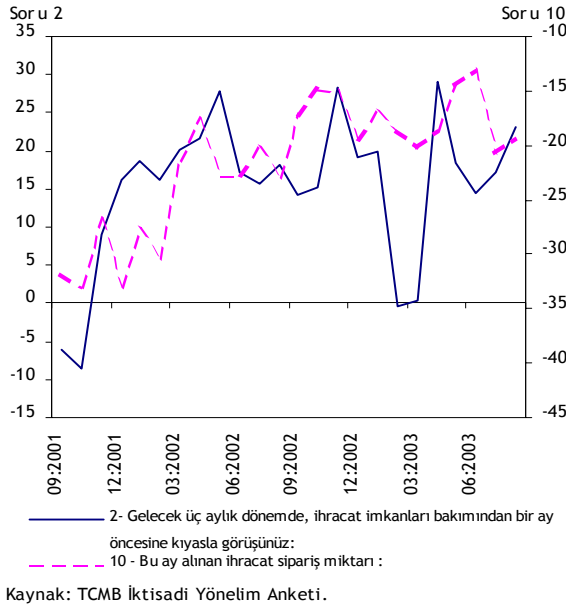
Görünüm

32. TCMB İktisadi Yönelim Anketi Ağustos ayı sonuçlarına göre, gelecek üç aylık dönemde ihracat imkânlarının bir önceki aya göre artacağı beklentisinde olanların oranı Temmuz ayına göre yükselmiştir. Buna ek olarak, anket sonuçlarına göre içinde bulunulan ayda alınan ihracat siparişlerini normalden fazla olarak nitelendirenlerin oranı Temmuz ayında artmıştır.

33. İhracat imkanları konusunda artan iyimser beklentilere karşın, anket katılımcıları gelecek üç aylık dönemde gerek yeni ihracat siparişlerinin, gerekse bu dönemde dış piyasada satılmış olması beklenen mal hacminin daha artacağına ilişkin beklentilerde azalma olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, ihracat piyasasından alınacak yeni siparişler için gelecek üç ayda fiyatların artmasını veya azalmasını bekleyenlerin oranı Temmuz ayında gerilemiştir.

34. Türk lirasında 2003 yılının ikinci çeyreğinde görülen güçlenme eğilimine paralel olarak, gelecek üç aylık dönemde ihracat üzerinde baskı yaratacağı düşünülen faktörler arasında fiyat rekabeti göze çarpmaktadır. Buna ek olarak, sırasıyla dış konjonktür, kota ve benzeri kısıtlar, kredi-finansman ve son olarak teslimat tarihi ile ilgili kaygıların ihracatı kısıtlaması muhtemel faktörler olarak düşünüldüğü görülmektedir.

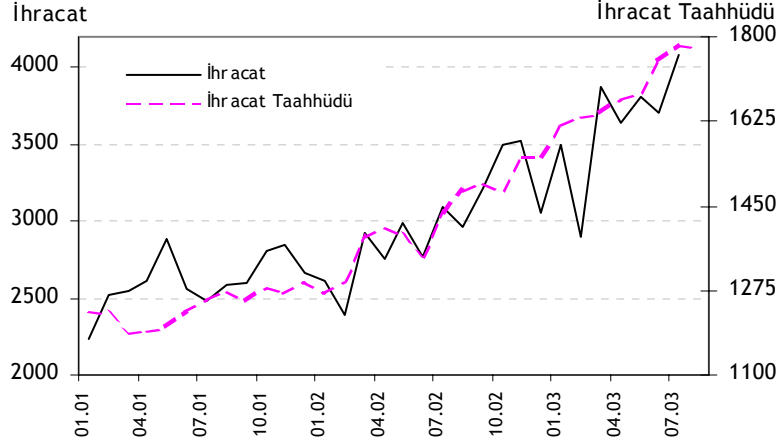
İHRACATA İLİŞKİN BEKLENTİLER

35. Dahilde işleme rejimi kapsamında bulunulan ihracat taahhüdü hacmi 2003 yılının Ocak-Ağustos döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 24,8 oranında artarak 16,1 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Bu dönemde dahilde işleme rejimine tâbi olarak yapılması öngörülen ithalat ise yüzde 27 oranında artarak 10,2 milyar ABD doları olmuştur. 2002 yılı ortalarından itibaren artış eğiliminde olan dahilde işleme rejimi kapsamında taahhüt edilen ihracatın en fazla on iki ay içinde yapılma zorunluluğu göz önüne alındığında, yılın kalanında da ihracattaki yüksek oranlı artışın devam edeceği düşünülmektedir.

36. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre ihracat Eylül ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 28,2 oranında artarak 4,2 milyar ABD doları olmuştur. On iki aylık ihracat Eylül ayında 44,6 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

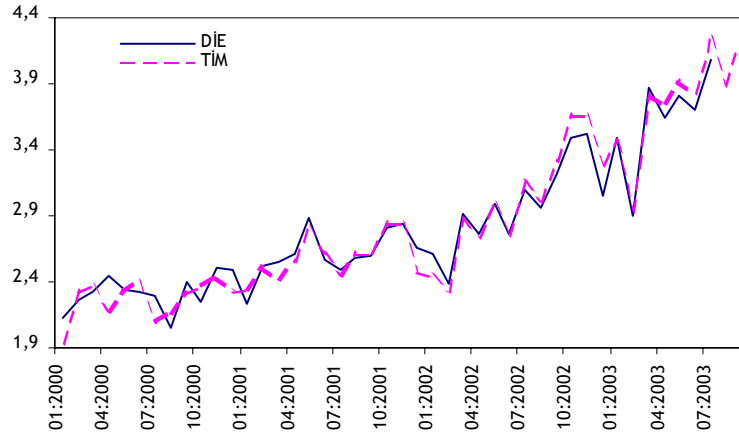
DAHİLDE İŞLEME KAPSAMINDAKİ İHRACAT TAAHHÜDÜ
(12 aylık hareketli ort.) ve
TOPLAM İHRACAT (milyon ABD doları)

Kaynak: DTM.

37. TİM'in kendi sınıflaması dahilinde, tarım ürünleri ihracatı Eylül ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 12,2 oranında artmıştır. TİM kayıtlarına göre sanayi ürünleri ihracatı ise yüzde 30 oranında artmıştır. Eylül ayında hazır giyim ve konfeksiyon ihracatındaki artış oranı yüzde 23,4 oranında gerçekleşmiştir. Taşıt araçları ve yan sanayi ihracatı ise Eylül ayında yüzde 48,1 oranında artış kaydetmiştir.

İHRACAT: DİE-TİM KARŞILAŞTIRMASI (milyar ABD doları)

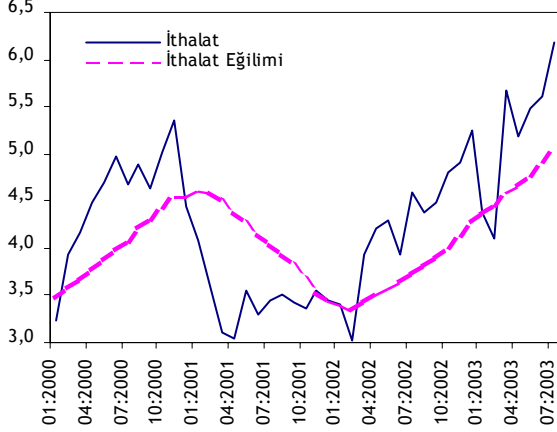
Kaynak: DİE, TİM.

III. İTHALAT

Genel Değerlendirme

38. İthalat 2003 yılının Temmuz ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 34,6 oranında artarak 6,2 milyar ABD doları olmuştur. Böylelikle, 2003 yılı Ocak-Temmuz dönemindeki ithalat önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 33,7 oranında artarak 36,6 milyar ABD doları, on iki aylık ithalat ise 60,4 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

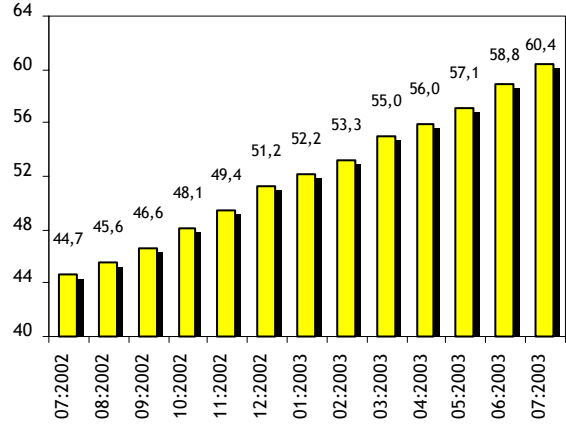
İTHALAT ve İTHALAT EĞİLİMİ† (milyar ABD doları)

† İthalat eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

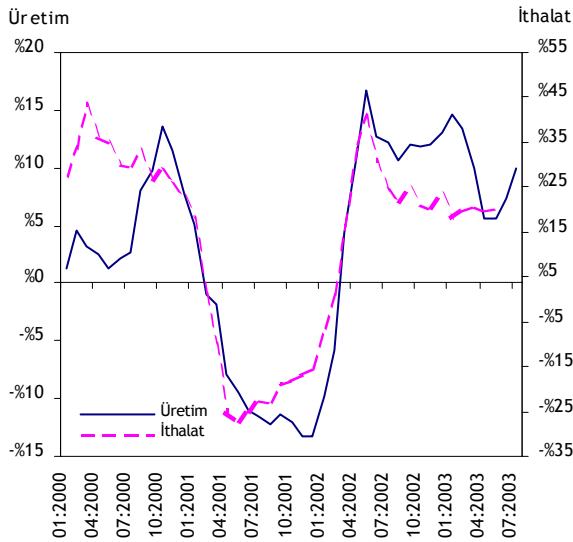
İTHALAT (on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

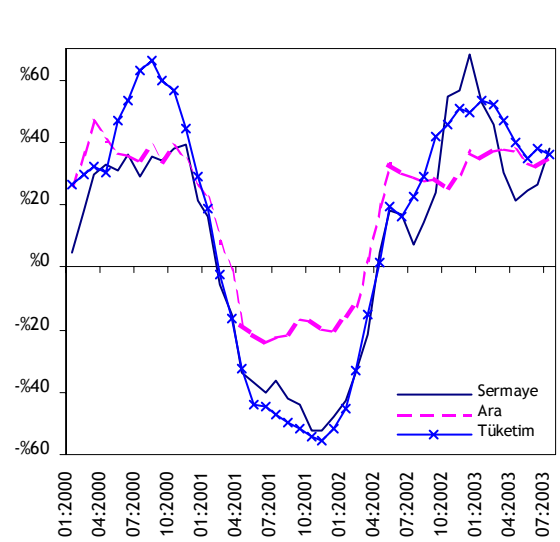
39. Yurt içi sanayi üretimindeki güçlü büyüme Temmuz ayında ara malı ithalatındaki artış eğiliminin devam etmesini sağlamıştır. Buna ek olarak, artan kapasite kullanım oranlarının üretim artışının sürdürülebilmesi için yeni yatırımları gerektirmesi sebebiyle sermaye malı ithalatı artış eğilimini devam ettirmiştir. Tüketim malları ithalatındaki artış eğilimi ise görece sınırlı düzeyde kalmıştır.

İMALAT SANAYİ ÜRETİM ve ARA MALI İTHALAT ENDEKSLERİ: BÜYÜME ORANLARI (üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İTHALAT: BÜYÜME ORANLARI (üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İTHALAT (milyon ABD doları)

	Temmuz				Ocak-Temmuz			
	2002	2003	% Değişim	% Katkı	2002	2003	% Değişim	% Katkı
Toplam	4592	6183	34,6	..	27388	36607	33,7	..
Sermaye Malları	729	1042	43,0	6,8	4226	5493	30,0	4,6
Ara Malları	3375	4531	34,3	25,2	20360	27268	33,9	25,2
Tüketim Malları	436	582	33,6	3,2	2607	3633	39,3	3,7
Diğer	52	27	-47,6	-0,5	194	213	10,1	0,1
Önemli Fasıllar:								
Mineral yakıtlar, mineral yağlar	728	880	20,9	3,3	4782	6095	27,5	4,8
Ham petrol	341	393	15,2	1,1	2176	2678	23,0	1,8
Organik kimyasal ürünler	155	190	22,6	0,8	1065	1313	23,3	0,9
Eczacılık ürünleri	133	157	18,5	0,5	801	1116	39,3	1,1
Plastik ve mamulleri	227	318	40,4	2,0	1303	1766	35,5	1,7
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	117	172	46,1	1,2	838	973	16,0	0,5
Demir ve çelik	275	381	38,4	2,3	1304	2666	104,4	5,0
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	763	1016	33,2	5,5	4056	5283	30,3	4,5
Elektrikli makine ve cihazlar	343	442	28,6	2,1	2316	2807	21,2	1,8
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	203	405	99,5	4,4	1047	2172	107,5	4,1
Optik alet ve cihazlar	116	123	5,5	0,1	589	696	18,2	0,4

Kaynak: DİE.

İTHALAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

	Temmuz					Ocak-Temmuz				
	2002		2003		%	2002		2003		%
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Toplam	4592	..	6183	..	34,6	27388	..	36607	..	33,7
OECD Ülkeleri	3020	65,8	4047	65,5	34,0	17641	64,4	23103	63,1	31,0
Avrupa Birliği Ülkeleri	2156	46,9	2960	47,9	37,3	12274	44,8	16631	45,4	35,5
EFTA Ülkeleri	250	5,4	319	5,2	27,6	1386	5,1	1854	5,1	33,8
Diğer OECD Ülkeleri	615	13,4	768	12,4	24,9	3981	14,5	4618	12,6	16,0
OECD dışı	1524	33,2	2081	33,7	36,5	9422	34,4	13187	36,0	40,0
Avrupa Ülkeleri	577	12,6	738	11,9	28,0	3307	12,1	4567	12,5	38,1
Afrika Ülkeleri	194	4,2	214	3,5	10,3	1423	5,2	1816	5,0	27,6
Amerika Ülkeleri	54	1,2	104	1,7	92,1	371	1,4	564	1,5	52,0
Orta Doğu Ülkeleri	315	6,9	407	6,6	29,2	1925	7,0	2597	7,1	34,9
Diğer Asya Ülkeleri	379	8,3	594	9,6	56,8	2281	8,3	3489	9,5	53,0
Diğer Ülkeler	6	0,1	24	0,4	331,3	115	0,4	154	0,4	34,3
Türkiye Serbest Bölgeleri	48	1,0	55	0,9	15,8	325	1,2	317	0,9	-2,4
Seçilmiş Ülkeler										
Almanya	625	13,6	874	14,1	39,8	3554	13,0	4760	13,0	33,9
İtalya	407	8,9	535	8,6	31,3	2222	8,1	2966	8,1	33,5
Rusya	359	7,8	414	6,7	15,3	2004	7,3	2657	7,3	32,6
İngiltere	222	4,0	378	4,8	71,0	1190	4,2	2002	5,3	68,5
Fransa	308	6,7	364	5,9	18,2	1635	6,0	2115	5,8	29,4
ABD	266	5,8	304	4,9	14,4	1787	6,5	1906	5,2	6,7

Kaynak: DİE.

40. Temmuz ayında ithalat artışına en fazla katkısı yapan mal grupları sırasıyla kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve daha sonra ise kara taşıtları ve bunların aksam ve parçaları, mineral yakıtlar ve yağlar, demir ve çelik ile elektrikli makine ve cihazlar

olmuştur. Söz konusu mal gruplarının ithalatı Temmuz ithalatının yüzde 50,5'ini oluşturmuştur.

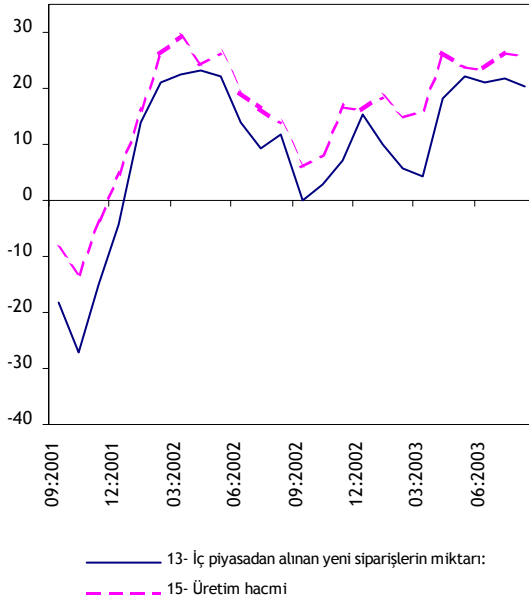
Görünüm

41. TCMB İktisadi Yönelim Anketi Ağustos ayı verilerine göre, gelecek on iki ayda geçmiş on iki aya göre yatırımlarını artırmayı düşünenler lehine gelişme olmuş, gelecek üç aylık dönemde iç piyasadan alınacak siparişlerin artacağına dair beklentilerde ise azalış beklentileri görülmüştür. Üretim hacmine dair beklentilerde önemli bir değişim gözlenmemiş, ancak gelecek üç ayda hammadde stok hacminin artacağına dair beklentiler önemli oranda gerilemiştir.

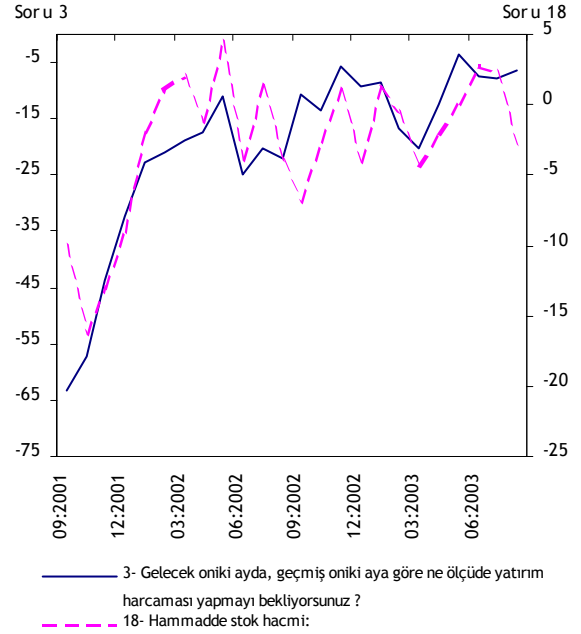
42. 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde 7,5 milyar ABD doları olan vadeli ithalatın, 2003 yılının aynı döneminde 9,8 milyar ABD doları olduğu hesaplanmıştır. Diğer taraftan, toplam ithalatın yüzde 33,7, vadeli ithalatın ise yüzde 30,3 artması nedeniyle vadeli ithalatın toplam ithalat içindeki payı yüzde 27,6'dan yüzde 26,9'a gerilemiştir.

43. İthalde alınan katma değer vergisi (KDV) rakamlarına göre Ağustos ayında ham petrol hariç ithalatın 5,7 milyar ABD doları olması beklenmektedir.

İİTHALATA İLİŞKİN BEKLENTİLER

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

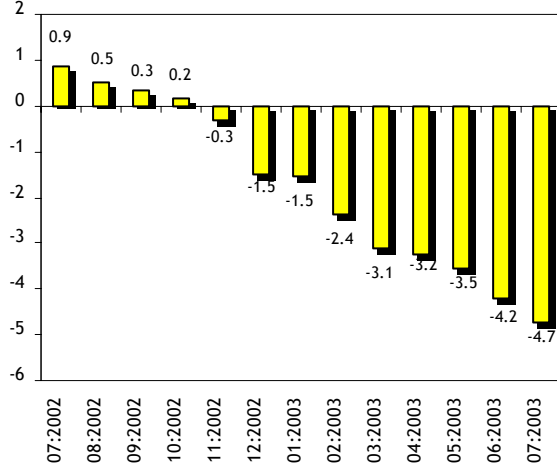
Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

IV. CARİ İŞLEMLER

44. Cari işlemler dengesi 2003 yılı Temmuz ayında 464 milyon ABD doları, yılın ilk altı aylık döneminde ise 4,5 milyar ABD doları açık vermiştir. On iki aylık cari işlemler açığı Haziran ayında 4,7 milyar ABD doları olmuştur.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ

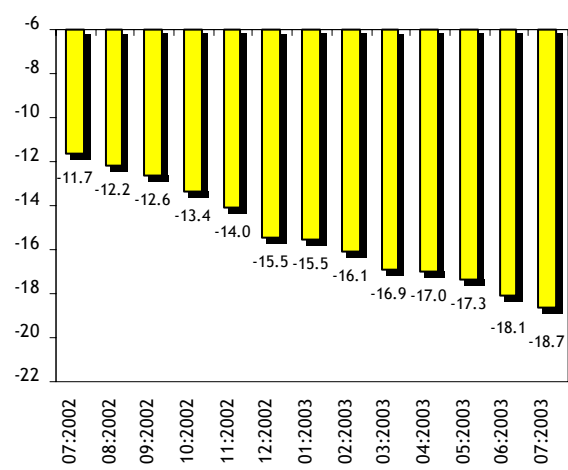
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

DIŞ TİCARET DENGESİ

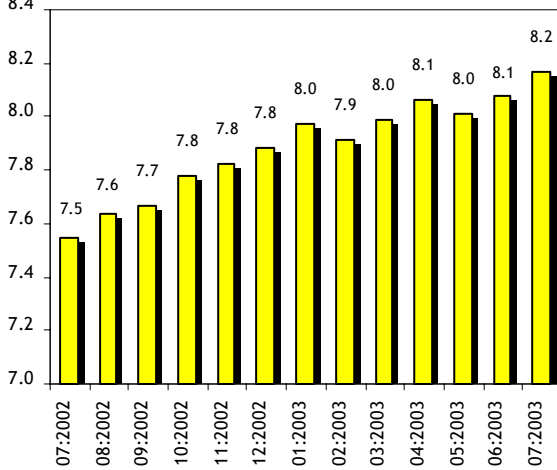
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

HİZMETLER DENGESİ

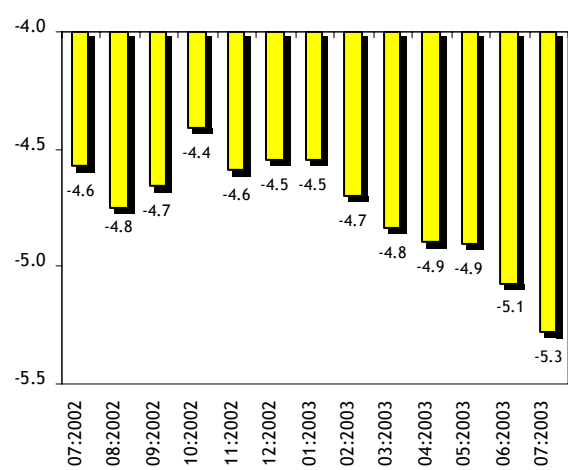
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

YATIRIM GELİRİ DENGESİ

(on iki aylık, milyar ABD doları)

45. 2003 yılı Ocak-Temmuz döneminde dış ticaret açığının sürekli olarak genişlemesine ek olarak yatırım geliri dengesi açığında Şubat ayından bu yana belirginleşen bir büyüme söz konusudur. Bu çerçevede, 2002 yılının son çeyreğinde dengeye oldukça yakın olan cari işlemler hesabı, 2003 yılı Ocak ayından bu yana büyüyen bir açık vermeye başlamış ve bu eğilimini Temmuz ayında da sürdürmüştür.

46. Yılın ilk yarısında sanayi üretiminde gözlenen artışla beraber imalat sanayi ürünleri ihracatında artış gözlenmiştir. Öte yandan, Türk lirasının değerlenmesi ve aynı zamanda ithalat fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle ithalatta artış kaydedilmiştir. Toplam ihracat yılın ilk yedi ayında yüzde 30,7 oranında artış göstermiştir. Diğer taraftan, aynı dönemde ithalat yüzde 33,7 oranında artmıştır. Bu gelişmelerin sonucunda ödemeler dengesi tanımlamasına

göre dış ticaret açığı 2002 yılı Ocak-Temmuz dönemindeki 4,1 milyar ABD dolarından 2003 yılı aynı dönemde 8,9 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

CARİ İŞLEMLER (milyon ABD doları)								
	2002							2003
	Oca-Tem	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Oca-Tem
Cari İşlemler Dengesi	-1306	-1171	-1030	-761	-569	-518	-464	-4544
Dış Ticaret Dengesi	-4100	-665	-1176	-962	-988	-1275	-1417	-6943
Toplam Mal İhracatı	21641	3200	4172	3923	4174	4017	4417	27560
Toplam Mal İthalatı	-25741	-3865	-5348	-4885	-5162	-5292	-5834	-34503
Hizmetler Dengesi	3398	136	331	328	654	805	1093	3684
Gelir	7702	726	881	887	1244	1490	1915	8037
Gider	-4304	-590	-550	-559	-590	-685	-822	-4353
Yatırım Geliri Dengesi	-2524	-821	-464	-388	-526	-336	-492	-3254
Gelir	1528	163	258	169	211	231	213	1424
Gider	-4052	-984	-722	-557	-737	-567	-705	-4678
Cari Transferler	1920	179	279	261	291	288	352	1969
İşçi Gelirleri	1186	114	170	152	202	183	223	1200
<i>Bilgi için:</i>								
Bavul Ticareti	2128	298	296	287	359	308	336	2047
Parasal Olmayan Altın (net)	-763	-209	-253	-156	-172	-260	-354	-1509
Turizm Geliri	4109	264	292	329	637	896	1147	3812
Faiz Geliri	485	55	38	42	90	106	33	405
Faiz Gideri	-2410	-471	-492	-313	-487	-308	-262	-2542

Kaynak: TCMB.

47. Bavul ticaretinde yılın ilk çeyreğinde Irak savaşının yarattığı belirsizliklerin olumsuz etkilerinin devam etmekte olması sonucunda, 2003 yılı Ocak-Temmuz döneminde bavul ticareti yoluyla yapılan ihracat önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,8 oranında azalarak 2 milyar ABD doları olmuştur.

48. Piyasadaki işlenmiş altın talebine bağlı olarak parasal olmayan altın net ithalatındaki yıl başından beri süregelen artış eğilimi Temmuz ayında da artarak devam etmiştir. Bu çerçevede, Ocak-Temmuz döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 97,8 oranında artan parasal olmayan altın net ithalatı 1,5 milyar ABD doları olmuştur.

49. Hizmet gelirleri Ocak-Temmuz döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 8 oranında artış göstermiştir. Dış ticaret hacminin genişlemesinden ötürü navlun ve diğer taşımacılık hizmetlerine ait gelir ve gider kalemleri önceki yılın aynı dönemine göre yükselirken, finansal hizmet giderlerinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 52 oranında bir azalma göze çarpmaktadır.

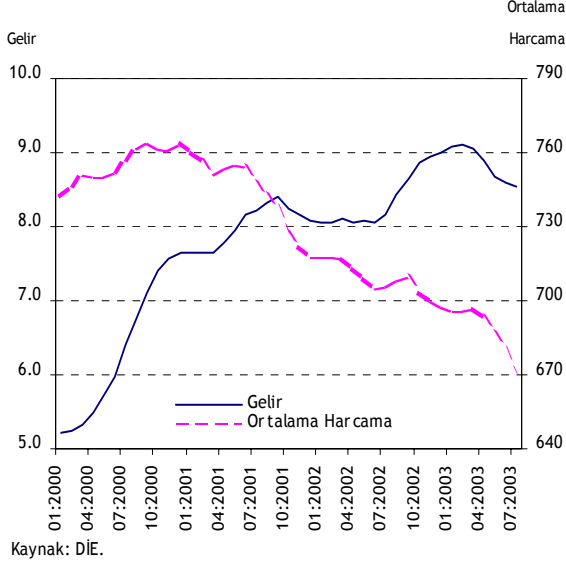
TURİZM GELİRLERİ								
	2002							2003
	Oca-Tem	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Oca-Tem
Turizm Gelirleri (milyon ABD doları)	4109	264	292	329	637	896	1147	3812
Kişi Sayısı (bin kişi)	6106	444	494	539	985	1343	1691	5920
Ortalama Harcama (ABD doları)	673	594	590	611	646	667	678	644

Kaynak: DİE.

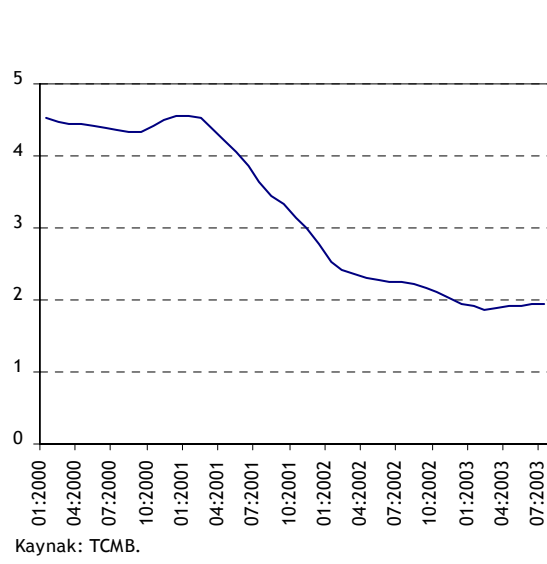
50. DİE tarafından açıklanan turizm gelirleri Ocak-Temmuz döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,2 oranında gerileyerek 3,8 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde Türkiye'den çıkış yapan yabancı ziyaretçi sayısında ise yüzde 3 oranında azalış kaydedilmiştir. Ziyaretçi başına düşen ortalama harcama tutarında yıl başından bu yana görülen artış eğilimi Temmuz ayında da devam etmektedir.

51. Irak savaşının başlamasının etkisiyle Nisan ayına kadar ziyaretçi sayısı ve turizm gelirlerinde gerileme görülmüştür. Savaşın sona ermesiyle bölgedeki belirsizliklerin azalması ve turizm sezonunun başlamasının etkisiyle turizm sektöründe canlanma görülmektedir. Nitekim, DİE'nin Ağustos ayı istatistiklerine göre yabancı ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 17,7 oranında artmıştır. Temmuz ayı ortalama harcama eğiliminin Ağustos ayında da gerçekleşeceği varsayımına göre, Ağustos ayı turizm gelirlerinin 1,7 milyar ABD doları civarında olması beklenmektedir.

TURİZM GELİRLERİ (on iki aylık, milyar ABD doları),
ORTALAMA HARCAMA (on iki aylık, ABD doları)

İŞÇİ GELİRLERİ: ÖZEL
(on iki aylık, milyar ABD doları)

52. Yatırım geliri hesabı 2003 yılının Ocak-Temmuz döneminde 3,3 milyar ABD doları açık vermiştir. Bu açığın en önemli belirleyicileri portföy yatırımı giderleri ve faiz giderleri olmuştur. Bu dönemde, özellikle genel hükümet ve diğer sektörlerin uzun vadeli borç faiz ödemelerindeki artış nedeniyle faiz gideri artmış ve 2,5 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde Hazine'nin ihraç ettiği tahvil/bono gibi borç senetlerine ilişkin faiz ödemelerini ve yabancıların satın almış olduğu hisse senetlerine ait temettü ödemelerini içeren portföy yatırımı giderleri de yükselmiş ve 1,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

53. Cari transferler 2003 yılının ilk yedi ayında 2002 yılının aynı dönemine göre belirgin bir artış göstermemiş ve 2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, işçi gelirlerinde 2002 yılı Ocak-Temmuz dönemine göre ufak çaplı artış kaydedilmiştir.

V. SERMAYE HAREKETLERİ

54. 2003 yılının Temmuz ayında finans hesabı 88 milyon ABD doları açık vermiştir. Bu ayda IMF kredileri ve resmi rezerv değişimleri dışarıda tutulduğunda 458 milyon ABD doları net sermaye girişi olurken, 12 aylık olarak 4,2 milyar ABD doları; Ocak-Haziran döneminde de 3,2 milyar ABD doları net sermaye girişi olmuştur.

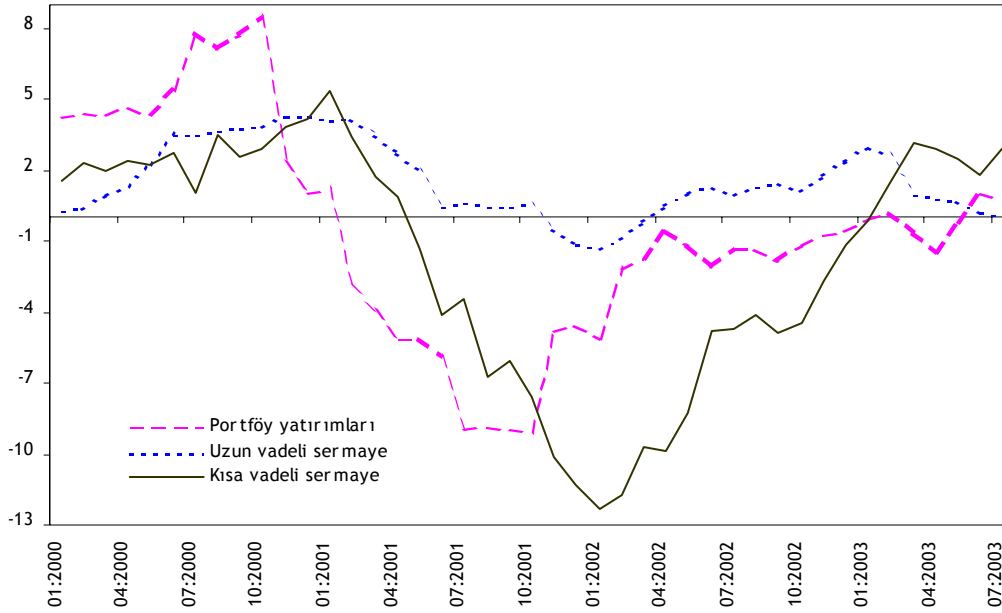
55. Ocak-Temmuz döneminde doğrudan yabancı sermaye girişi oldukça sınırlı gerçekleşirken, Irak savaşının sona ermesiyle Mayıs ve Haziran aylarında giriş yönlü bir hareket izleyen portföy yatırımları Temmuz ayında açık vermiştir. Buna karşın, Mayıs ayında bankaların kısa vadeli kredi geri ödemesi, Haziran ayında ise bankaların döviz varlıklarındaki artış nedeniyle açık veren diğer yatırımlar, Temmuz ayında bankaların kısa vadeli borçlarındaki artış nedeniyle tekrar fazla vermiştir.

SERMAYE VE FİNANS HESABI (milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-Tem	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Oca-Tem
Sermaye ve Finans Hesabı	2198	2304	710	47	-1050	-613	-88	2457
Finans Hesabı	2198	2304	710	47	-1050	-613	-88	2457
Doğrudan Yatırımlar	401	-5	3	-4	31	-5	-4	22
Portföy Yatırımları	-770	-381	-802	-292	592	635	-242	618
Diğer Yatırımlar	5984	1084	445	423	-1040	-762	641	2833
Rezerv Varlıklar	-3417	1606	1064	-80	-633	-481	-483	-1016
Net Hata Noksan	-892	-1133	320	714	1619	1131	552	2087
<i>Bilgi için:</i>								
Kısa Vade	-484	1129	1830	-193	-1168	-136	530	3746
Uzun Vade	1114	-45	-1272	-23	167	-509	174	-1158
IMF Kredileri	5223	0	-113	639	-39	-117	-63	245

Kaynak: TCMB.

SERMAYE HAREKETLERİ (on iki aylık. milyar ABD doları)

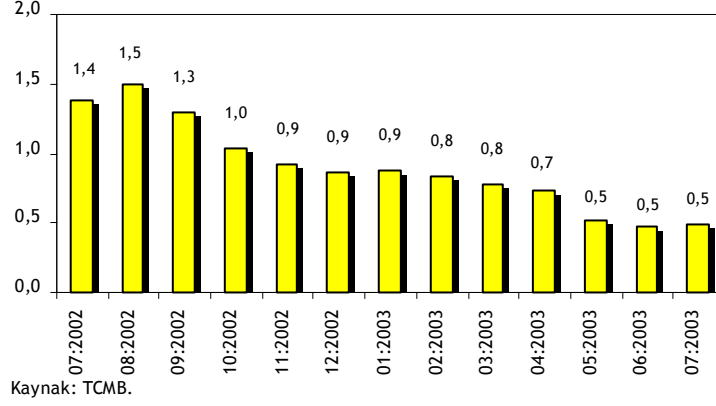
Kaynak: TCMB.

56. Yılın ilk yedi ayında gerçekleşen net doğrudan yabancı sermaye girişindeki gerilemenin kaynağının, büyük ölçüde yerleşikler tarafından yurtdışında yapılan doğrudan yatırımlardaki artış olduğu görülmektedir. Ayrıca, bu dönemde yabancı şirketlerin yurt

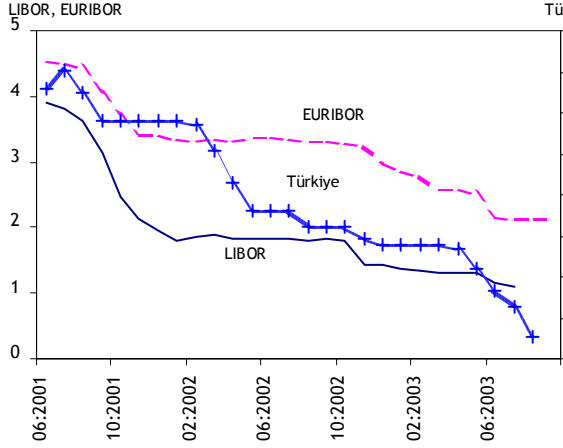
dışındaki ortaklarından sağladığı uzun vadeli kredilerde önemli bir azalma olduğu göze çarpmaktadır.

DOĞRUDAN YATIRIMLAR

(on iki aylık, milyar ABD doları)

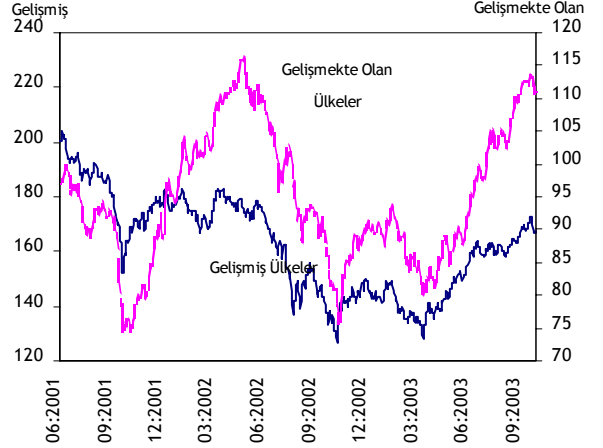

FAİZ ORANLARI (aylık ortalama, yüzde)

LIBOR: 1-ay vadeli ABD doları mevduat için önerilen faiz oranı.
 EURIBOR: 1-ay vadeli euro mevduat için önerilen faiz oranı.
 Türkiye için: Bankalararası para piyasasında oluşan gecelik faiz oranı.
 Kaynak: IMF, www.euribor.org, TCMB.

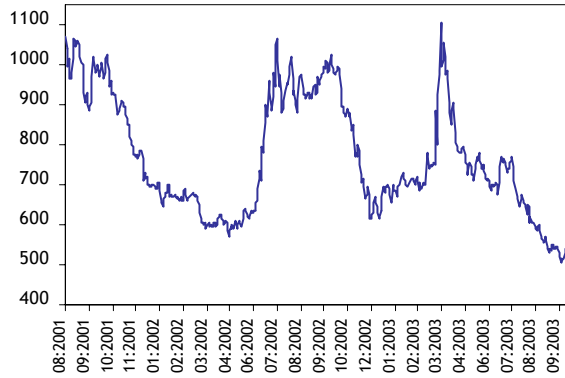
DOW JONES HİSSE SENEDİ FİYAT ENDEKSLERİ

Kaynak: Dow Jones.

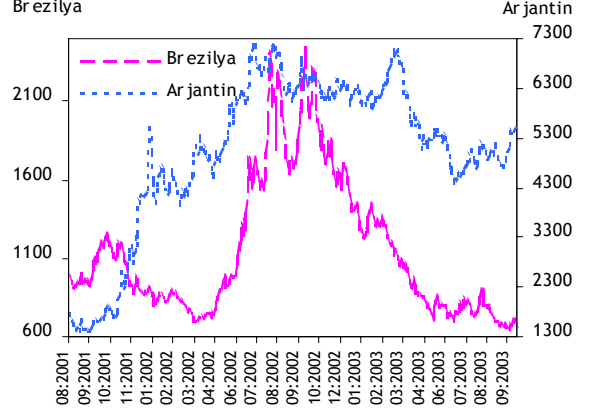
İKİNCİL PİYASA TAHVİL SPREADLERİ (baz puan)

TÜRKİYE

Kaynak: JP Morgan.

BREZİLYA ve ARJANTİN

Kaynak: JP Morgan.

Spread: Ülkelerin devlet tahvilleri getirileri ve ABD Hazine tahvil getirileri arasındaki fark.

57. Uluslararası piyasalarda faiz oranları merkez bankalarının politikalarına paralel şekilde gerilemeye devam etmektedir. ABD Merkez Bankası ve Avrupa Merkez Bankası temel faiz oranlarını Haziran ayında, İngiltere Merkez Bankası ise Temmuz ayında düşürmüştür. Bundan ötürü, LIBOR ve EURIBOR faiz oranlarında Haziran ve Temmuz aylarında gerileme görülmüştür.

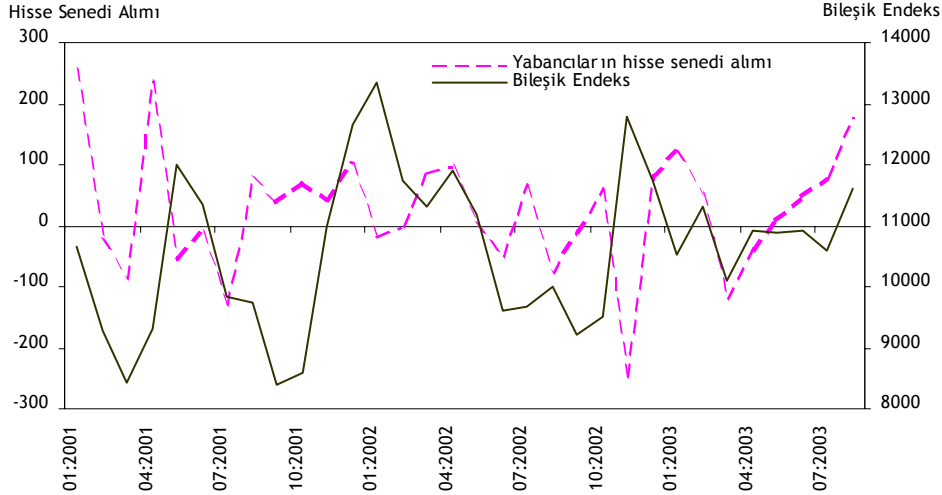
58. 2003 yılı başından itibaren dalgalı seyir izleyen Türkiye tahvillerinin spreadleri, Temmuz ayından bu yana düşme eğilimindedir. Özellikle Eylül ayında spreadlerde görülen hızlı düşüşün Hazine'nin uluslararası piyasalardan borçlanma maliyetini azaltarak sermaye girişini arttırabileceği beklenmektedir.

PORTFÖY YATIRIMLARI (aylık, milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-Tem	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Oca-Tem
Portföy Yatırımları	-770	-381	-802	-292	592	635	-242	618
Varlıklar	-1509	113	176	-129	-77	-314	67	-382
Genel Hükümet	-21	-6	0	0	0	-2	-7	-15
Bankalar	-1124	168	264	-97	-35	-348	119	-89
Diğer Sektörler	-364	-49	-88	-32	-42	36	-45	-278
Yükümlülükler	739	-494	-978	-163	669	949	-309	1000
Hisse Senetleri	180	52	-119	-42	9	48	77	144
Borç Senetleri	559	-546	-859	-121	660	901	-386	856
Merkez Bankası	0	0	0	0	0	0	0	0
Genel Hükümet	746	-546	-859	41	660	901	-371	1033
Yurt İçi	253	131	-561	41	210	156	207	103
Yurt Dışı	493	-677	-298	0	450	745	-578	930
Bankalar	-187	0	0	-162	0	0	-15	-177

Kaynak: TCMB.

İMKB BİLEŞİK ENDEKSİ VE YABANCILARIN NET HİSSE SENEDİ ALIM

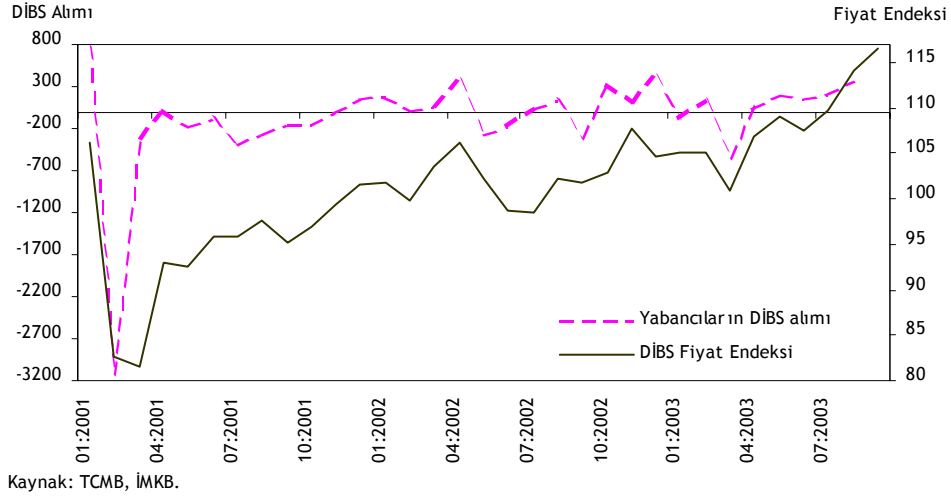

Kaynak: TCMB, İMKB.

59. Mayıs ve Haziran aylarında giriş yönlü eğilim izleyen portföy yatırımları, Temmuz ayında çıkış yönlü eğilim sergilemiştir. Hazine'nin yurt dışı piyasalara net 578 milyon ABD doları tahvil geri ödemesinde bulunması Temmuz ayında portföy hareketlerinin açık vermesinde belirleyici olurken, yabancıların devlet iç borçlanma senetlerine olan talebinin artması sonucu 207 milyon ABD doları sermaye girişi olmuştur. Portföy yatırımları altında izlenen hisse senetleri hesabı, yabancıların İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)'nda yaptıkları hisse senedi alım-satım işlemlerini göstermektedir. Buna göre, Irak savaşının da gerçekleştiği Mart ve Nisan aylarında yabancılar İMKB'de net satıcı pozisyonunda iken, Mayıs ayından itibaren alım eğilimine girmişlerdir.

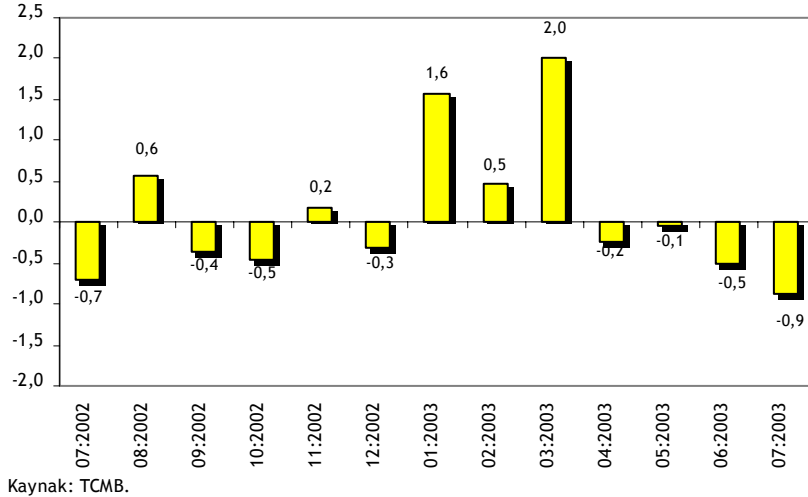
60. Temmuz ve Ağustos aylarında yurt dışında tahvil ihracında bulunmayan Genel Hükümet, Eylül ayında ise bu yolla 1,25 milyar ABD doları borçlanmıştır.

İMKB DİBS FİYAT ENDEKSİ VE YABANCIların NET DİBS ALIMI

61. Bankaların yurtdışı muhabirleri ve şubeleri nezdinde tuttıkları döviz varlıklarını gösteren bankaların döviz varlıkları kalemi yılın ilk yarısında 3,3 milyar ABD doları azalmış, Temmuz ayında ise 869 milyon ABD doları artmıştır. Ödemeler dengesi sunumunda bankaların döviz varlıklarındaki azalış sermaye girişi olarak nitelendirilmekte iken döviz varlıklarındaki artış sermaye çıkışı olarak kabul edilmektedir. Buna göre Temmuz ayında bu tutarda bankaların yurt dışı muhabirleri nezdinde tuttıkları döviz varlıklarındaki artıştan kaynaklanan sermaye çıkışı olmuştur.

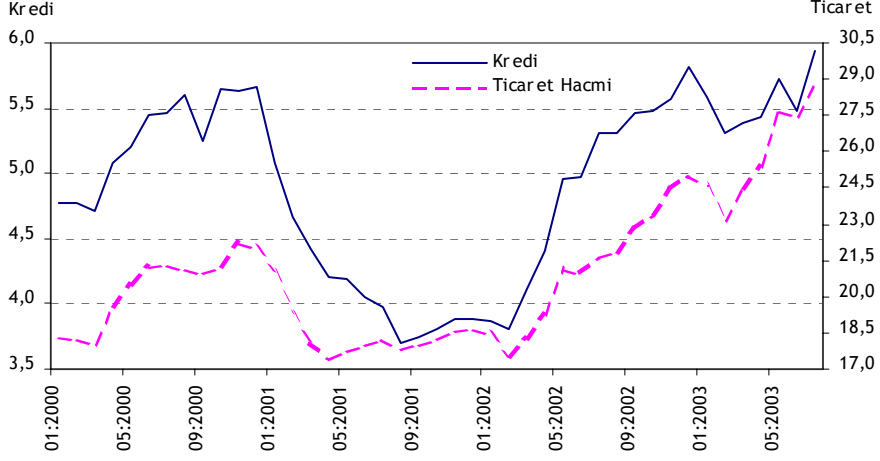
BANKALARIN DÖVİZ VARLIKLARINDAKİ DEĞİŞİM† (milyar ABD doları)

† (+) işaret azalışı göstermektedir.

62. 2003 yılının ilk yedi ayında dış ticaret hacminde görülen yüksek oranlı artışlar ticari kredi kullanımını da artırmaktadır. Bu dönemde dış ticaret hacmi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 32,4 oranında büyürken, ticari kredi kullanımını yüzde 18,7 oranında artmış ve 13,1 milyar ABD doları olmuştur. Bunun 12,6 milyar ABD doları vadesi 1 yıldan az olan kısa vadeli ticari kredi kullanımından oluşmakta, bu nedenle geri ödemesinin büyük bölümü aynı dönem içinde gerçekleşmektedir.

ÖZEL SEKTÖR TİCARİ KREDİ KULLANIMI ve TİCARET HACMİ (üç aylık, milyar ABD doları)

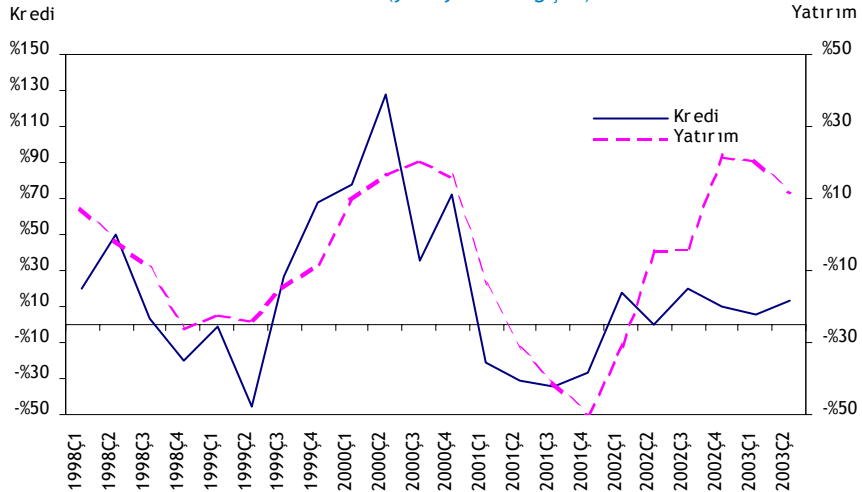
Kaynak: TCMB.

63. Bankacılık sektörünün sendikasyon kredisi kullanımları ve ana para ödemeleri sermaye ve finans hesabının önemli bir kalemini oluşturmaktadır. Bankaların genel olarak kısa vadeli kaynaklara yöneldikleri gözlenmektedir. Uzun vadeli kredi kullanımlarından kaynaklanan sermaye giriş veya çıkışları küçük çaplı ve durağan bir seyir izlerken, kısa vadeli kredi kullanımları oldukça hareketli bir yapı izlemektedir.

64. 2003 yılının ilk çeyreğinde bankalar kısa vadeli kredi kullanıcısı durumunda iken, yılın ikinci çeyreğinde ise vadesi gelen sendikasyon kredileri geri ödemeleri sonucu net kredi ödeyicisi konumuna geçmiştir. Temmuz ayında bankalar yurt dışından net 585 milyon ABD doları kısa vadeli kredi, 45 milyon ABD doları uzun vadeli kredi kullanmışlardır.

65. 2003 yılının ilk çeyreğinde, Irak savaşının Türkiye ekonomisi üzerinde yarattığı belirsizlik yatırım harcamalarını olumsuz etkilemiştir. Buna paralel olarak aynı dönemde bankacılık dışı özel sektör uzun vadeli kredi kullanımı da gerilemiştir. Ancak, savaşın kısa sürede sonuçlanması ve belirsizliklerin ortadan kalkmasıyla birlikte, Nisan ayından itibaren TCMB İktisadi Yönelim Anketi sonuçları yatırım eğiliminin artacağına işaret etmektedir. Temmuz ayında bankacılık dışı özel sektör 945 milyon ABD doları uzun vadeli kredi kullanmış, böylece ilk yedi ayda uzun vadeli kredi kullanımı geçen yıla göre yüzde 9,5 oranında artmıştır.

UZUN VADELİ KREDİ KULLANIMI ve YATIRIM HARCAMALARI: ÖZEL SEKTÖR (yıllık yüzde değişim)

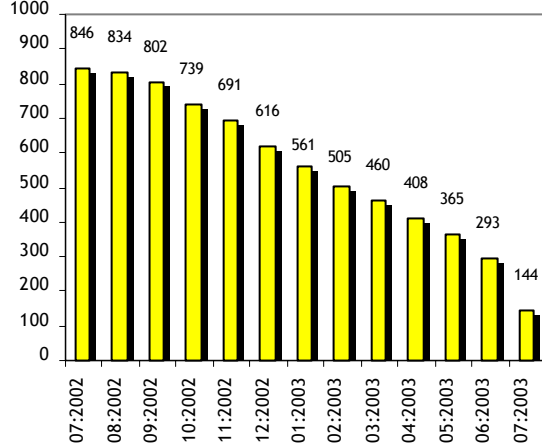

Kaynak: TCMB, DİE.

66. 2003 yılı Ocak-Temmuz döneminde Merkez Bankası net 269 milyon ABD doları IMF kredisi geri ödemesinde bulunmuş, Genel Hükümet IMF kredi kullanımı ise net 514 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

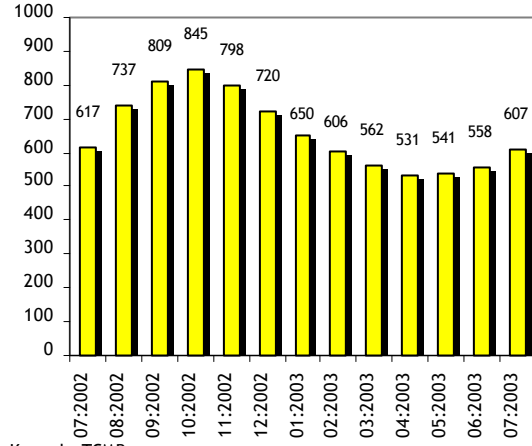
KREDİ MEKTUPLU DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI VE SÜPER DÖVİZ HESAPLARINA GİRİŞ
(on iki aylık, milyon ABD doları)

UZUN VADELİ

Kaynak: TCMB.

KISA VADELİ

Kaynak: TCMB.

DİĞER YATIRIMLAR (aylık, milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-Tem	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Oca-Tem
Diğer Yatırımlar	5984	1084	445	423	-1040	-762	641	2833
Varlıklar	55	745	917	-521	-412	-479	-955	850
Ticari Krediler	-545	254	-401	-200	-271	-35	-120	-889
Krediler	-126	65	-663	-54	-45	106	73	-406
Bankaların Döviz Varlıkları	971	460	2015	-234	-55	-514	-869	2381
Yükümlülükler	5929	339	-472	944	-628	-283	1596	1983
Ticari Krediler	1399	-24	381	62	158	123	310	981
Krediler	4569	163	-1056	537	-656	-510	717	-524
Merkez Bankası	-6138	0	-113	0	-39	-117	0	-269
Genel Hükümet	10584	-180	-207	481	-158	-327	-150	-709
IMF Kredileri	11361	0	0	639	0	0	-63	514
Uzun Vade	-777	-180	-207	-158	-158	-327	-87	-1223
Kısa Vade	0	0	0	0	0	0	0	0
Bankalar	-375	224	284	-183	-776	-99	630	272
Uzun Vade	-65	-36	-100	13	-12	-151	45	-260
Kısa Vade	-310	260	384	-196	-764	52	585	532
Diğer Sektörler	498	119	-1020	239	317	33	237	182
Uzun Vade	939	100	-1070	64	265	-11	215	-68
Kısa Vade	-441	19	50	175	52	44	22	250
Mevduatlar	-100	200	204	342	-142	89	546	1474
Merkez Bankası	807	31	20	1	23	1	108	222
Uzun Vade	347	14	0	-16	-32	-62	-50	-125
Kısa Vade	460	17	20	17	55	63	158	347
Bankalar	-907	169	184	341	-165	88	438	1252

Kaynak: TCMB.

67. Yurt dışında çalışan işçilerin Merkez Bankası'nda açtıkları kredi mektuplu döviz tevdiat hesapları ile süper döviz hesaplarında 2002 yılının son çeyreğinde başlayan gerileme eğilimi Temmuz ayında da devam etmektedir. Ayrıca, son dört ayda uzun vadeli hesaplardan

net çıkış gözlenmektedir. Merkez Bankası söz konusu hesaplara uyguladığı faiz oranlarını 20 Ağustos 2003 tarihinden geçerli olmak üzere düşürmüştür.

68. 2002 yılı genelinde eksi bakiye veren yabancı bankaların yurt içi bankalarda buldukları döviz mevduatları 2003 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1,1 milyar ABD doları sermaye girişine yol açmıştır. Temmuz ayında yabancı bankaların yurt içi banka hesaplarındaki artıştan kaynaklanan sermaye girişi 348 milyon ABD doları olmuştur.

69. Toplam dış borç stoku ilk çeyreğe göre 4,9 milyar ABD doları, yıl sonuna göre 6,7 milyar ABD doları artarak 2003 yılı Haziran ayı itibariyle 137,9 milyar ABD doları olarak açıklanmıştır. 2002 yıl sonuyla karşılaştırıldığında toplam dış borç stokunun yüzde 87,8'ini oluşturan orta-uzun vadeli borçlar yüzde 4,4, kısa vadeli dış borçlar ise 10,5 oranında artmıştır. Yılın ilk yarısında parite değişimlerinden kaynaklanan kur etkisi dış borç stokunda 2,9 milyar ABD doları artış yönünde olmuştur. Diğer taraftan, kısa vadeli borç stoku, bankaların kısa vadeli kredi net kullanımlarındaki artış sonucu bir önceki aya göre 1,3 milyar ABD doları artarak Temmuz ayı itibariyle 18,1 milyar ABD doları seviyesine çıkmıştır.

70. Temmuz ayında 2,2 milyar ABD doları, Ocak-Temmuz 2003 döneminde toplam 16,4 milyar ABD doları dış borç ana para ve faiz geri ödemesi yapılmıştır. Bunun 966 milyon ABD doları Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu dönemde Hazine yurt dışı tahvil ihraçları yoluyla net 930 milyon ABD doları borçlanmıştır. Diğer taraftan Merkez Bankası Mayıs-Eylül döneminde döviz alım ihaleleri ile 4,3 milyar ABD doları, döviz kurlarında görülen aşırı oynaklık nedeniyle yapılan doğrudan alım müdahaleleriyle ise 4,2 milyar ABD doları döviz alımı yapmıştır. Böylece, 2002 yılı sonunda 26,7 milyar ABD doları olan Merkez Bankası rezervleri 26 Eylül tarihi itibariyle 33,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

71. Cari işlemler dengesi ve net hata noksan kalemlerinin toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı 2002 yılının ilk yedi 2,2 milyar ABD doları iken, 2003 yılının aynı döneminde 2,5 milyar ABD doları seviyesine yükselmiştir. Bu dönemde cari işlemler açığının artmasına karşın, net hata ve noksan kaleminin 2,1 milyar ABD doları pozitif olması finansman ihtiyacını sınırlamıştır. Ocak-Şubat döneminde 2,2 milyar ABD doları açık gösteren net hata ve noksan kalemi, izleyen aylarda pozitif değerler alarak Mart-Temmuz döneminde 4,3 milyar ABD doları olmuştur. Finansman ihtiyacı ağırlıklı olarak, bankaların yurt dışı muhabirleri nezdinde tuttıkları döviz varlıklarındaki azalış, çoğunluğunu yurt dışı bankaların yurt içi bankalarda tuttıkları yabancı paraların oluşturduğu mevduat kalemindeki artış, tahvil ihracı ve ticari krediler yoluyla karşılanmıştır.

72. Temmuz ayında ise dış finansman dengesi, net hata ve noksan kaleminden kaynaklanan 552 milyon ABD dolarlık girişin etkisiyle 88 milyon ABD doları fazla vermiştir. Bu ayda gerçekleşen dış finansman fazlası ile kredilerde ve mevduatlardaki artış, temel olarak bankacılık sektörünün döviz varlıklarının ve resmi rezervlerin artmasını sağlamıştır.

DIŞ FİNANSMAN İHTİYACI VE FİNANSMAN KAYNAKLARI (milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-Tem	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Oca-Tem
1. Cari İşlemler Dengesi	-1306	-1171	-1030	-761	-569	-518	-464	-4544
2. Net Hata Noksan	-892	-1133	320	714	1619	1131	552	2087
I. Toplam Finansman İhtiyacı (=1+2)	-2198	-2304	-710	-47	1050	613	88	-2457
II. Toplam Finansman (=1+2+3)	2198	2304	710	47	-1050	-613	-88	2457
1. Sermaye Hareketleri (net)	-579	238	-2256	-278	-323	499	1327	847
Portföy Yatırımları (net)	-770	-381	-802	-292	592	635	-242	618
Genel Hükümetin Tahvil İhracı	493	-677	-298	0	450	745	-578	930
Yabancıların Türkiye'de Menkul Kıymet Alımı	433	183	-680	-1	219	204	284	247
Yerleşiklerin Yurt Dışında Menkul Kıymet Alımı	-1509	113	176	-129	-77	-314	67	-382
Krediler (IMF kredileri hariç)	745	139	-562	-40	-459	-270	1090	212
Genel Hükümet	-777	-180	-207	-158	-158	-327	-87	-1223
Bankalar	-375	224	284	-183	-776	-99	630	272
Uzun Vade	-65	-36	-100	13	-12	-151	45	-260
Kısa Vade	-310	260	384	-196	-764	52	585	532
Diğer Sektörler	1897	95	-639	301	475	156	547	1163
Uzun Vade	939	100	-1070	64	265	-11	215	-68
Kısa Vade	-441	19	50	175	52	44	22	250
Ticari Krediler	1399	-24	381	62	158	123	310	981
Mevduat	-100	200	204	342	-142	89	546	1474
Merkez Bankası	807	31	20	1	23	1	108	222
Bankalar	-907	169	184	341	-165	88	438	1252
Diğer	-454	280	-1096	-288	-314	45	-67	-1457
2. IMF Kredileri	5223	0	-113	639	-39	-117	-63	245
Merkez Bankası	-6138	0	-113	0	-39	-117	0	-269
Genel Hükümet	11361	0	0	639	0	0	-63	514
3. Rezerv Değişimi (- artış)	-2446	2066	3079	-314	-688	-995	-1352	1365
Bankaların Döviz Varlıkları	971	460	2015	-234	-55	-514	-869	2381
Resmi Rezervler	-3417	1606	1064	-80	-633	-481	-483	-1016

Kaynak: TCMB.

VI. EK TABLOLAR

CARİ İŞLEMLER (milyon ABD doları)

	Cari İşlemler										
	Net	Dış Ticaret				Hizmetler		Yatırım Geliri		Transferler	
		Net	İhracat (FOB)	Bavul Ticaret	İthalat (CIF)	Net	Turizm Geliri	Net	Faiz Gideri	Net	İşçi Gelirleri
	<i>(yıllık)</i>										
1999	-1360	-10484	26587	2255	-40687	7486	5203	-3537	-4533	5175	4529
2000	-9819	-22410	27775	2946	-54503	11368	7636	-4002	-4825	5225	4560
2001	3390	-4543	31334	3039	-41399	9130	8090	-5000	-5497	3803	2786
2002	-1481	-8312	35753	4065	-51203	7884	8481	-4549	-4417	3496	1936
	<i>(üç aylık)</i>										
2001 III	1968	-1310	7659	772	-10364	3455	3555	-1040	-1307	863	611
IV	640	-641	8314	787	-10364	1693	1433	-1339	-1312	927	649
2002 I	-582	-905	7912	919	-10358	703	896	-1226	-1059	846	477
II	-791	-2245	8511	933	-12436	1697	2087	-1015	-1082	772	505
III	1067	-2295	9264	1090	-13457	3573	3813	-1075	-1116	864	539
IV	-1175	-2867	10066	1123	-14952	1911	1685	-1233	-1160	1014	415
2003 I	-2232	-2301	10272	757	-14144	804	803	-1512	-1172	777	440
II	-1848	-3225	11160	954	-16280	1787	1862	-1250	-1108	840	537
	<i>(aylık)</i>										
2002 Ağu	461	-761	2963	398	-4385	1348	1450	-444	-503	318	176
Eyl	539	-584	3211	416	-4480	1227	1237	-348	-344	244	159
Eki	457	-607	3493	412	-4799	1000	978	-238	-280	302	118
Kas	-256	-718	3517	382	-4912	547	435	-570	-545	485	152
Ara	-1376	-1542	3056	329	-5241	364	272	-425	-335	227	145
2003 Oca	-31	-460	3494	163	-4373	337	247	-227	-209	319	156
Şub	-1171	-665	2902	298	-4098	136	264	-821	-471	179	114
Mar	-1030	-1176	3876	296	-5673	331	292	-464	-492	279	170
Nis	-761	-962	3636	287	-5187	328	329	-388	-313	261	152
May	-569	-988	3815	359	-5480	654	637	-526	-487	291	202
Haz	-518	-1275	3709	308	-5613	805	896	-336	-308	288	183
Tem	-464	-1417	4081	336	-6183	1093	1147	-492	-262	352	223
	<i>(on iki aylık)</i>										
2002 Ağu	499	-5845	33386	3593	-45560	7635	8119	-4751	-4722	3460	2229
Eyl	334	-6086	34001	3729	-46615	7666	8229	-4655	-4569	3409	2170
Eki	171	-6638	34682	3846	-48050	7777	8382	-4408	-4281	3440	2112
Kas	-313	-7136	35357	3945	-49403	7825	8433	-4585	-4461	3583	2029
Ara	-1481	-8312	35753	4065	-51203	7884	8481	-4549	-4417	3496	1936
2003 Oca	-1533	-8407	36638	4005	-52174	7977	8515	-4542	-4360	3439	1928
Şub	-2369	-8951	37156	3972	-53255	7916	8517	-4701	-4339	3367	1874
Mar	-3131	-9708	38113	3903	-54989	7985	8388	-4835	-4530	3427	1899
Nis	-3246	-9856	38988	3806	-55964	8060	8266	-4895	-4499	3445	1903
May	-3522	-10085	39819	3868	-57146	8013	8144	-4906	-4498	3456	1918
Haz	-4188	-10688	40762	3924	-58833	8075	8163	-5070	-4556	3495	1931
Tem	-4719	-11155	41753	3984	-60424	8170	8184	-5279	-4549	3545	1950

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Finans Hesabı																
	Net		Doğrudan Yatırımlar	Portföy Yatırımları				Diğer Yatırımlar									
	Net	Net		Varlıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Varlıkları	Net	Ticari Krediler	Yükümlülükler				Mevduat		
					Hisse Senetleri	Borç Senetleri					Merkez Bankası	Genel Hükümet	Bankalar	Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar	
	<i>(yıllık)</i>																
1999	-271	-271	138	3429	-759	428	3760	1888	-1454	4086	719	518	-1932	2187	2284	-229	468
2000	12607	12607	112	1022	-593	489	1126	11827	-1690	13740	805	3348	117	4378	5025	622	-642
2001	-1719	-1719	2769	-4515	-788	-79	-3648	-2667	927	-2066	-1930	10229	-1977	-8076	438	736	-1568
2002	1618	1618	862	-590	-2093	-16	1519	7499	593	8151	2432	-6138	11834	-1027	603	1336	-986
	<i>(üç aylık)</i>																
2001 III	174	174	427	-741	-135	192	-798	2176	1631	1201	-429	3034	919	-2677	321	325	-335
IV	-2204	-2204	659	-558	-720	-114	276	-1993	-191	-1427	-439	1972	-875	-1967	-30	399	-492
2002 I	2146	2146	95	-59	-1232	66	1107	3810	1778	2384	263	-6138	8751	-442	46	403	-502
II	237	237	311	-735	-264	50	-521	1350	-112	1904	747	0	769	251	235	196	-331
III	-1559	-1559	236	-466	-243	-22	-201	1486	-486	2477	757	0	2617	-1184	-24	613	-361
IV	794	794	220	670	-354	-110	1134	853	-587	1386	665	0	-303	348	346	124	208
2003 I	4161	4161	4	-75	71	52	-198	3571	4053	354	328	-113	-555	700	-644	89	550
II	-1616	-1616	22	935	-520	15	1440	-1379	-803	33	343	-156	-4	-1058	589	25	264

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Finans Hesabı																
	Net		Portföy Yatırımları						Diğer Yatırımlar								
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Net	Varlıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Varlıkları	Yükümlülükler								
					Hisse Senetleri	Borç Senetleri			Net	Ticari Krediler	Krediler				Mevduat		
						Merkez Bankası	Genel Hükümet	Bankalar			Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar				
	(aylık)																
2002 Ağu	-551	-551	212	-149	-212	-76	139	1208	578	883	123	0	1675	-780	-158	276	-271
Eyl	-823	-823	29	-341	-18	-10	-313	-546	-369	-47	245	0	-122	-220	-83	129	-16
Eki	258	258	274	590	219	56	315	-59	-455	607	95	0	-69	249	33	50	243
Kas	222	222	-3	-60	-426	-247	613	580	169	309	285	0	-91	-296	290	24	98
Ara	314	314	-51	140	-147	81	206	332	-301	470	285	0	-143	395	23	50	-133
2003 Oca	1147	1147	6	1108	-218	119	1207	2042	1578	487	-29	0	-168	192	257	38	197
Şub	2304	2304	-5	-381	113	52	-546	1084	460	339	-24	0	-180	224	119	31	169
Mar	710	710	3	-802	176	-119	-859	445	2015	-472	381	-113	-207	284	-1020	20	184
Nis	47	47	-4	-292	-129	-42	-121	423	-234	944	62	0	481	-183	239	1	341
May	-1050	-1050	31	592	-77	9	660	-1040	-55	-628	158	-39	-158	-776	317	23	-165
Haz	-613	-613	-5	635	-314	48	901	-762	-514	-283	123	-117	-327	-99	33	1	88
Tem	-88	-88	-4	-242	67	77	-386	641	-869	1596	310	0	-150	630	237	108	438
	(on iki aylık)																
2002 Ağu	-354	-354	1501	-1346	-2347	171	830	5153	2072	5254	1116	-4166	11265	-3810	597	1571	-1416
Eyl	-1380	-1380	1301	-1818	-2459	-20	661	4653	989	5338	1328	-4166	11262	-3342	227	1611	-1686
Eki	-1529	-1529	1038	-1115	-2127	-112	1124	4847	-1046	7619	1658	-4166	11404	-2103	207	1584	-1070
Kas	70	70	922	-707	-2146	-203	1642	7489	367	8457	2007	-4166	11770	-2800	600	1489	-547
Ara	1618	1618	862	-590	-2093	-16	1519	7499	593	8151	2432	-6138	11834	-1027	603	1336	-986
2003 Oca	2214	2214	873	-15	-2073	121	1937	9114	694	9596	2463	-6138	11716	-504	1044	1211	-293
Şub	3815	3815	841	176	-1563	176	1563	7476	1064	7323	2573	0	2584	-296	1323	1111	-68
Mar	3633	3633	771	-606	-790	-30	214	7260	2868	6121	2497	-113	2528	115	-87	1022	66
Nis	3512	3512	741	-1500	-1053	-170	-277	6431	1525	6657	2396	-113	2040	318	-10	939	997
May	2602	2602	517	-194	-631	-164	601	5835	3021	4729	2143	-152	1941	-1049	175	906	679
Haz	1780	1780	482	1064	-1046	-65	2175	4531	2177	4250	2093	-269	1755	-1194	267	851	661
Tem	1877	1877	483	798	-966	-52	1816	4348	2003	4205	2014	-269	541	-380	287	751	1173

Kaynak: TCMB.